

HUIS VOOR
KLOKKENLUIDERS

ONDERZOEKSRAPPORT

Voorzitter Raad van Commissarisen woningcorporatie benadeeld als gevolg van misstandvermoedens

28 maart 2023

Voorzitter Raad van Commissarisen
woningcorporatie benadeeld als gevolg van
misstandvermoedens

SAMENVATTING

1. WAAR GAAT DIT OVER?

Dit rapport gaat over het onderzoek dat het Huis voor Klokkeluiders (hierna: het Huis) heeft gedaan naar de wijze waarop de Raad van Commissarissen (hierna: de RvC) van een woningcorporatie (hierna: de woningcorporatie) de voorzitter van de RvC van de woningcorporatie bejegende naar aanleiding van een melding over vermoedelijke misstanden. Deze voorzitter heeft het Huis verzocht om een onderzoek te doen naar zowel de misstanden die hij vermoedde als de wijze waarop de woningcorporatie hem behandelde als gevolg van zijn melding over die vermoede misstanden. Deze persoon wordt in dit rapport daarom 'verzoeker' genoemd. Omdat de vermoedelijke misstanden naar oordeel van het Huis reeds afdoende waren onderzocht door een forensisch onderzoeksbureau, richtte het onderzoek door het Huis zich uiteindelijk uitsluitend op de bejegening. De hoofdvraag in dit onderzoek is of verzoeker, door zijn vermoeden van mogelijke misstanden met betrekking tot declaratie- en facturatiegedrag te melden, benadeeld is door de woningcorporatie.

2. HET VERHAAL

Inleiding/ context

Verzoeker trad op 1 januari 2015 aan als voorzitter van de RvC van de woningcorporatie. In de eerste twee maanden van 2015 ontstond bij verzoeker het vermoeden dat er mogelijk sprake was van twee misstanden, te weten onzorgvuldigheden rondom de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder en een afwijking tussen praktijk en reglement bij de betaling van de (btw over de) bezoldiging van de RvC.

De directeur-bestuurder had de beschikking over een zakelijke creditcard, op naam van de woningcorporatie. Rond de creditcarduitgaven door de directeur-bestuurder ontstond bij verzoeker in januari en februari 2015 het vermoeden van een onregelmatigheid. Hij diende vanuit zijn rol als voorzitter van de RvC de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder in 2014 te accorderen. Bij hem ontstond de vraag of deze uitgaven conform het arbeidscontract van de directeur-bestuurder waren. De directeur-bestuurder ontving immers ook een contractueel vastgelegde vaste onkostenvergoeding. Om duidelijk te krijgen waar de creditcarduitgaven op waren gebaseerd, vroeg verzoeker eind januari 2015 het arbeidscontract van de directeur-bestuurder op. Ook stelde hij vragen aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC en sprak hij de directeur-bestuurder er kort over op het kantoor van de woningcorporatie.

Ten aanzien van de vergoeding van de leden van de RvC constateerde verzoeker in januari 2015 dat deze niet conform het toen geldende reglement was. Deze constatering was feitelijk juist. Er was een discrepantie tussen het reglement dat uitging van een vergoeding inclusief btw en een later besluit van de RvC dat tot gevolg had dat de vergoeding met ingang van 2013 als een bedrag exclusief btw werd gezien. De vergoeding van de RvC was bij het aantreden van verzoeker in 2015 dus niet in lijn met het reglement, al was deze wel in lijn met een later besluit over de vergoeding. Verzoeker was van mening dat eerdere jaarrekeningen van de woningcorporatie gezien de afwijking van het reglement geen getrouw beeld gaven van de honorering van de RvC.

De melding

Verzoeker voerde tussen 26 januari 2015 en eind februari 2015 gesprekken met de manager bestuurszaken/ secretaris RvC, de directeur-bestuurder en de vicevoorzitter van de RvC. In deze gesprekken en in e-mails gaf hij aan dat hij discrepanties zag tussen wat er contractueel of in een reglement was vastgelegd en de uitvoering in de praktijk. Ook benoemde hij dat hij daar nog meerdere onbeantwoorde vragen over had. Het Huis ziet het geheel van gesprekken en e-mails als de interne melding van vermoedens van misstanden. Daarna, op 6 maart 2015, zette verzoeker ook een traject richting een externe melding in gang.

Ontslag verzoeker

De RvC maakte op 6 maart 2015 aan verzoeker kenbaar dat de RvC het voornemen had om hem te ontslaan. De leden van de RvC hadden geen vertrouwen meer in de samenwerking met verzoeker als voorzitter. De stijl van werken van verzoeker paste volgens hen namelijk niet binnen de cultuur van de woningcorporatie en niet binnen de RvC. Daarbij speelde voor de RvC een belangrijke rol, aldus de leden van de RvC, dat de manier van toezicht houden, de stijl en de handelswijze van verzoeker afweken van hetgeen verzoeker de RvC tijdens de selectieprocedure had voorgehouden. De RvC sprak de hoop uit dat verzoeker zelf zou terugtreden als voorzitter van de RvC. Verzoeker gaf daarop aan niet van plan te zijn uit eigen beweging terug te treden. Omdat verzoeker zelf niet wilde terugtreden, waren de commissarissen voornemens om verzoeker te ontslaan.

Verzoeker kon zich niet vinden in het voorgenomen ontslag. Het voorgenomen besluit tot ontslag stond niet meer ter discussie, terwijl dit voor verzoeker het eerste signaal was dat de overige leden van de RvC moeite hadden met zijn rolinvulling. Hij kreeg van de RvC geen gelegenheid om zijn rolinvulling als voorzitter van de RvC aan te passen. Drie van de zes (andere) leden van de RvC hadden ten tijde van het voorgenomen ontslag geen eigen ervaring met verzoeker. Zij baseerden hun steun aan het voorgenomen ontslag op hetgeen zij van anderen, waaronder de directeur-bestuurder en de manager bestuurszaken/ secretaris RvC, hoorden en niet op eigen waarnemingen. Omdat de RvC hem geen mogelijkheid bood om zijn gedrag en rolinvulling aan te passen en ontslag onvermijdelijk was, besloot verzoeker zelf terug te treden.

3. HET ONDERZOEK DOOR HET HUIS VOOR KLOKKENLUIDERS

Vermoeden van een misstand met maatschappelijk belang

Het vermoeden van verzoeker betrof de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder en de vergoeding van de leden van de RvC. Hij vermoedde dat deze niet conform de toen geldende contracten of reglementen waren. Nu integriteit van de RvC, het hoogste orgaan van de organisatie, mogelijk in het geding was, rechtvaardigde dit vermoeden dat deze handelwijze de gehele organisatie kon beïnvloeden en daardoor het goede functioneren van de organisatie kon schaden. Het mogelijk financieel niet integer handelen van de directeur-bestuurder en de RvC van een woningcorporatie maakt dat het maatschappelijk belang in het geding was. Verzoeker had derhalve een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden van misstanden met maatschappelijk belang.

De melding

Verzoeker maakte tussen 26 januari 2015 en eind februari 2015 direct dan wel indirect bij de RvC en de directie van de woningcorporatie kenbaar dat hij discrepanties zag tussen wat er contractueel of in een reglement was vastgelegd en de uitvoering in de praktijk en dat hij daar nog meerdere onbeantwoorde vragen over had. Het Huis ziet het geheel van gesprekken en e-mails als de interne melding van vermoedens van misstanden.

Was er sprake van benadeling als gevolg van de melding?

Het Huis stelt vast dat verzoeker is benadeeld door het op 6 maart 2015 kenbaar gemaakte voorgenomen besluit van de RvC om hem te ontslaan, terwijl verzoeker zich niet kon vinden in dat voorgenomen besluit en de onderbouwing daarvan. Gelet op de wijze waarop de RvC tot zijn voornemen tot ontslag is gekomen, amper drie maanden na zijn benoeming als voorzitter van de RvC, constateert het Huis dat sprake is van een verband met de interne melding van verzoeker. Hierbij is onder meer van belang dat de bij het (voorgenomen besluit tot) ontslag betrokken personen ook een mogelijk belang hadden bij het niet tijdens een vergadering van de RvC bespreken van de door verzoeker geuite vermoedens van een misstand. Daarnaast is gebleken dat de voorgeschreven procedure om te besluiten tot ontslag van de voorzitter van een RvC niet is gevolgd en een deel van de leden van de RvC geen eigen ervaringen met de samenwerking met verzoeker hadden opgedaan. Bovendien was reeds bij de selectieprocedure de stijl van werken van verzoeker bekend, zodat van de RvC verwacht had mogen worden eerst met verzoeker hierover nog eens in gesprek te gaan.

4. DE CONCLUSIE

De vraag die bij het Huis ter beantwoording voorlag is of verzoeker vanwege zijn melding is benadeeld door de RvC van de woningcorporatie en of die benadeling het gevolg was van zijn melding. Die vraag beantwoordt het Huis bevestigend.

Uit het onderzoek van het Huis kwam naar voren dat verzoeker zich direct na zijn aantreden als voorzitter van de RvC kritisch toonde over de gang van zaken bij de woningcorporatie. Verzoeker maakte direct dan wel indirect op het hoogste niveau van de woningcorporatie kenbaar dat hij discrepanties zag tussen wat er contractueel of in een reglement was vastgelegd en de uitvoering in de praktijk. Het Huis constateert dat op deze wijze de interne melding van het vermoeden van misstanden gradueel en procesmatig tot stand kwam. Kort daarna werd aan hem het voornemen geuit om hem te ontslaan. Verzoeker kon zich niet vinden in dat (voorgenomen besluit tot) ontslag en de onderbouwing daarvan.

Woningcorporaties hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het mogelijk financieel niet integer handelen van de directeur-bestuurder en de RvC van een woningcorporatie maakt dat het in hen gestelde maatschappelijke vertrouwen aan de orde was. Daarbij was er vanwege het in oktober 2014 verschenen rapport van de parlementaire enquêtecommissie over het functioneren van woningcorporaties nog meer aandacht voor en druk op de toezichthoudende rol van (de voorzitter van) een RvC.

Gelet op het feit dat de RvC van de woningcorporatie tot zijn voornemen tot ontslag is gekomen, amper drie maanden na zijn benoeming als voorzitter van de RvC, constateert het Huis dat sprake is van een verband met de interne melding van verzoeker.

INHOUD

	Samenvatting	3
1.	Inleiding	7
1.1	Achtergrond	7
1.2	Ontvankelijkheid	7
1.2.1	Stopzetten misstandonderzoek	7
1.3	Onderzoeksvraag en afbakening	8
1.3.1	Onderzoeksvraag	8
1.3.2	Afbakening	8
1.4	Onderzoeksopzet	9
1.5	Rapport	9
1.6	Leeswijzer	9
2.	Feitenrelaas	10
2.1	Achtergrond van de woningcorporatie	10
2.2	Achtergrond van verzoeker	11
2.3	(Andere) Betrokkenen	11
2.4	Aanstelling verzoeker	12
2.5	Het vermoeden van misstanden	13
2.5.1	Onkostenvergoeding en creditcarduitgaven directeur-bestuurder	13
2.5.2	Vergoeding leden van de RVC inclusief of exclusief btw	14
2.6	Aanloop naar aftreden verzoeker als voorzitter RVC	16
2.7	Melding aan en contact met de toezichthouder	20
2.8	Terugtrekken verzoeker	22
2.9	Regelingen	22
2.9.1	Intern (woningcorporatie)	22
2.9.2	Extern (de toezichthouder)	22
2.10	Onderzoek naar de vermeende misstanden	23
2.10.1	Melding en opvolging door de RvC	23
2.10.2	Extern onderzoek op advies van de toezichthouder	23
2.10.3	Afhandeling resultaten extern onderzoek	24
3.	Analyse	25
3.1	Vermoeden van een misstand	25
3.2	Melding	27
3.3	Benadeling als gevolg van de melding	29
4.	Conclusie	33
Bijlage 1.	Samenvatting reactie op commentaren	35
Bijlage 2.	Tijdljn	38

1. INLEIDING

1.1 ACHTERGROND

Verzoeker trad op 1 januari 2015 aan als voorzitter van de Raad van Commissarissen (hierna: de RvC) van een woningcorporatie (hierna: de woningcorporatie). In januari en februari 2015 ontstond bij verzoeker het vermoeden dat er mogelijk sprake was van twee misstanden, te weten onzorgvuldigheden rond uitgaven met de zakelijke creditcard door de directeur-bestuurder en een afwijking tussen praktijk en reglement bij de betaling van de (btw over de) bezoldiging van de RvC. Op 6 maart 2015 deelde de vicevoorzitter van de RvC aan verzoeker mede dat zowel hijzelf als de overige leden van de RvC geen vertrouwen meer hadden in de samenwerking met verzoeker als voorzitter en sprak de hoop uit dat verzoeker zelf zou terugtreden als voorzitter van de RvC. Verzoeker gaf daarop aan niet van plan te zijn uit eigen beweging terug te treden. Omdat verzoeker zelf niet wilde terugtreden, waren de commissarissen voornemens om verzoeker te ontslaan. Verzoeker liet de leden van de RvC daarop weten de eer aan zichzelf te houden. Op 9 april 2015 diende verzoeker formeel zijn ontslag in.

1.2 ONTVANKELIJKHEID

Na ontvangst van het verzoekschrift op 23 oktober 2017 toetste het Huis voor Klokkenluiders (hierna: het Huis) het verzoek aan de hand van de artikelen 5 en 6 van de Wet Huis voor klokkenluiders (hierna: Wet Hvk)¹ op ontvankelijkheid. Daarbij was voor het Huis onder meer van belang om te bepalen of verzoeker in zijn positie als voorzitter van de RvC is aan te merken als 'werknemer' in de zin van de Wet Hvk. Het Huis stelde vast dat weliswaar geen sprake was van een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht of publiekrechtelijke aanstelling maar dat sprake was van 'arbeid anders dan uit dienstbetrekking', zoals aangeduid in de begripsomschrijvingen van werkgever en werknemer in de Wet Hvk. Immers, de woningcorporatie liet verzoeker arbeid tegen betaling verrichten, te weten werkzaamheden als voorzitter van de RvC.

Op 8 juli 2020 verklaarde het Huis het verzoek tot het doen van een onderzoek naar zowel de vermoede misstanden als naar de bejegening van verzoeker ontvankelijk.

1.2.1 STOPZETTEN MISSTANDONDERZOEK

De toets van het verzoek om onderzoek te doen naar de vermoede misstanden vindt altijd plaats op basis van de informatie aangeleverd door verzoeker.² Een eerste stap in het onderzoek naar de vermoede misstanden was het opvragen van informatie bij de woningcorporatie. Uit deze informatie bleek dat een forensisch onderzoeksbureau de twee vermoede misstanden al had onderzocht. Het Huis heeft het door het forensisch onderzoeksbureau opgestelde onderzoeksrapport ontvangen en bestudeerd. Uit dit onderzoeksrapport bleek dat er onduidelijkheden waren in de (verantwoorde) onkostenvergoeding en creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder. Met betrekking tot de vergoeding van de RvC constateerde het forensisch onderzoeksbureau een klein verschil tussen de verantwoording van de vergoeding van de RvC en de feitelijke interne

¹ Op 18 februari 2023 is de Wet bescherming klokkenluiders in werking getreden en vervangt de Wet Huis voor klokkenluiders. Ten aanzien van de verzoeken om onderzoek die voor 18 februari 2023 zijn ingediend, is de Wet Huis voor klokkenluiders nog van toepassing.

² Ter bescherming van de verzoeker heeft de wetgever bepaald dat de werkgever (in dit geval: de woningcorporatie) in deze beoordelingsfase niet wordt geraadpleegd. Voor de uitvoering van het onderzoek is het van belang dat verzoeker instemt met het bekend maken van zijn identiteit. Verzoeker stemde daar op 26 juni 2020 mee in.

boekhoudgegevens. Het forensisch onderzoeksbureau had deze twee vermoede misstanden – naar het oordeel van het Huis – afdoende onderzocht. Op grond hiervan besloot het Huis om het onderzoek naar de vermoede misstanden stop te zetten. Op 15 juni 2021 heeft het Huis verzoeker en de woningcorporatie hierover geïnformeerd. Het bejegeningsonderzoek is voortgezet en dit rapport is daarvan het resultaat.

1.3 ONDERZOEKSVRAAG EN AFBAKENING

1.3.1 ONDERZOEKSVRAAG

De centrale vraag die in het kader van dit bejegeningsonderzoek wordt beantwoord, luidt:

Is verzoeker, door zijn vermoeden van mogelijke misstanden met betrekking tot declaratie- en facturatiegedrag te melden, benadeeld door de woningcorporatie?

Ter uitwerking van deze centrale vraag is een aantal deelvragen opgesteld, te weten:

- Is er sprake van een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden van een misstand met een maatschappelijk belang?
- Heeft verzoeker zijn vermoeden van een misstand (intern/ extern) gemeld en zo ja, wanneer heeft hij dat gedaan en op welke wijze?
- Is de arbeidsverhouding/ -relatie veranderd na de melding door verzoeker?
- Is de veranderde arbeidsverhouding/ -relatie te zien als benadeling?
- Is de ondervonden benadeling het gevolg van de melding van verzoeker?

1.3.2 AFBAKENING

Dit onderzoek richt zich uitsluitend op de bejegening van verzoeker door de woningcorporatie naar aanleiding van het melden van een vermoeden van misstanden. Hierbij komen onder meer aan bod:

- de organisatie van de woningcorporatie;
- de functie en werkzaamheden van verzoeker;
- de voorgeschiedenis van de melding en de wijze waarop de woningcorporatie is omgegaan met deze melding;
- de wijze waarop verzoeker is teruggetreden als voorzitter van de RvC;
- de betrokkenheid van de Autoriteit woningcorporaties;
- de wijze waarop het onderzoek door en het rapport van het forensisch onderzoeksbureau heeft plaatsgevonden respectievelijk tot stand is gekomen en hoe de woningcorporatie is omgegaan met de resultaten van dit onderzoek.

Het Huis heeft, zoals in paragraaf 1.2 is vermeld, geen onderzoek gedaan naar de vermoede misstanden zelf.

De onderzoeksperiode begint op het moment dat verzoeker eind 2014 werd geworven als voorzitter van de RvC en eindigt bij de afhandeling van de resultaten van het forensisch onderzoeksbureau medio 2015.

1.4 ONDERZOEKSOPZET

In het kader van het onderzoek zijn de onderstaande handelingen uitgevoerd.

Documentenstudie

Zowel verzoeker als de woningcorporatie en de Autoriteit woningcorporaties hebben in de loop van het onderzoek documenten aangeleverd. Het betreft e-mails, brieven en intern en extern opgestelde documenten als verslagen en rapporten. Verder heeft het Huis informatie opgevraagd bij en ontvangen van de Autoriteit woningcorporaties. Het Huis heeft kennisgenomen van de stukken en beoordeeld welke stukken direct of indirect relevant zijn voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

Gesprekken

In het kader van het onderzoek heeft het Huis gesprekken gevoerd met verzoeker.

Verder zijn de volgende getuigen onder ede gehoord:

- voormalig vicevoorzitter RvC van de woningcorporatie;
- manager bestuurszaken/ secretaris RvC van de woningcorporatie;
- directeur-bestuurder van de woningcorporatie.

1.5 RAPPORT

Het Huis heeft de feiten geanalyseerd, de deelvragen beantwoord en als conclusie een antwoord geformuleerd op de onderzoeksvraag. Dit is eerst vastgelegd in een conceptrapport waarop de woningcorporatie en verzoeker schriftelijk commentaar hebben gegeven, conform de werkwijze als bedoeld in artikel 17 van de Wet Hvk. De verwerking van dit commentaar door het Huis is samengevat in bijlage 1. Het eindresultaat is voorliggend geanonimiseerd rapport dat antwoord geeft op de onderzoeksvraag. Dit rapport wordt via de website van het Huis gepubliceerd.

1.6 LEESWIJZER

Hoofdstuk twee bevat een overzicht van de relevante feiten en omstandigheden die het Huis heeft geconstateerd. Hoofdstuk 3 en 4 bevatten respectievelijk de analyse en de conclusie.

2. FEITENRELAAS

2.1 ACHTERGROND VAN DE WONINGCORPORATIE

Organisatie

De woningcorporatie is lid van de branchevereniging en onderschrijft de Governancecode Woningcorporaties. De governance-structuur van de woningcorporatie is ingericht volgens het tweelagen bestuursmodel: er is een bestuur (directeur-bestuurder) en een RvC.

Het bestuur bestaat uit één persoon: de directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de woningcorporatie en is onder meer verantwoordelijk voor: de realisatie van de doelstellingen van de woningcorporatie; de financiering en het beleid en de daaruit voortvloeiende resultatenontwikkeling; het beleid ten aanzien van deelnemingen van de woningcorporatie; het naleven van alle relevante wet- en regelgeving en het beheersen van risico's. De directeur-bestuurder legt verantwoording af aan de RvC en zorgt ervoor dat deze alle informatie krijgt om zijn toezichthoudende taak goed uit te voeren.

De RvC bestond ten tijde van het aantreden van verzoeker als voorzitter (1 januari 2015) uit zeven personen. De RvC houdt toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken bij de woningcorporatie. De RvC is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren. De werkwijze van de RvC staat in het Reglement Raad van Commissarissen (hierna: reglement).

Een aantal aandachtsgebieden van de RvC is belegd bij specifieke vaste en tijdelijke commissies. Deze commissies bestaan uit een aantal leden van de RvC en bereiden adviezen voor ten behoeve van de besluitvorming in de vergadering van de RvC. In het reglement staan de volgende vaste commissies omschreven.

Auditcommissie

De auditcommissie is namens de RvC onder meer belast met het toezicht op de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, de financiële informatieverschaffing door de woningcorporatie, de naleving van aanbevelingen en opvolging van opmerkingen van de externe accountant en de relatie met de externe accountant.

Strategie- en vastgoedcommissie

De strategie- en vastgoedcommissie richt zich op strategisch volkshuisvestelijke vraagstukken.

Selectie- en remuneratiecommissie

De selectie- en remuneratiecommissie is onder meer belast met de selectie en benoeming van de leden van de RvC en het bestuur en is tevens belast met het bezoldigingsbeleid en de beoordeling van het bestuur.

Daarnaast is er in deze zaak sprake van een specifieke tijdelijke commissie.

Selectiecommissie

De selectiecommissie is een tijdelijke commissie die belast was met de werving en selectie van de voorzitter van de RvC.

2.2 ACHTERGROND VAN VERZOEKER

Verzoeker trad op 1 januari 2015 aan als voorzitter van de RvC van de woningcorporatie. Hiervoor was verzoeker tot 2009 directievoorzitter/ CEO van een grote onderneming. Daarbuiten bekleedde verzoeker diverse nevenfuncties, onder meer als voorzitter respectievelijk lid van raden van commissarissen en als mediator.

2.3 (ANDERE) BETROKKENEN

Hieronder volgt een overzicht van de personen die voornamelijk waren betrokken bij de wijze waarop de RvC van de woningcorporatie heeft gehandeld naar aanleiding van de melding van verzoeker.

Functie ten tijde van de melding	Omschrijving functie of rol
De vicevoorzitter van de RvC	Vicevoorzitter van de RvC van de woningcorporatie, tevens lid van de selectiecommissie.
Lid van de RvC woningcorporatie	Er waren naast de voorzitter (verzoeker) en vicevoorzitter de volgende vijf leden van de RvC: <ul style="list-style-type: none"> – lid van de RvC, lid van de selectie- en remuneratiecommissie en tevens lid van de selectiecommissie; – lid van de RvC, lid van de selectie- en remuneratiecommissie en tevens lid van de selectiecommissie; – lid van de RvC en tevens lid van de auditcommissie; – lid van de RvC en tevens lid van de auditcommissie; – lid van de RvC en tevens lid van de auditcommissie.
De directeur-bestuurder	Directeur-bestuurder van de woningcorporatie, tevens adviseur van de selectiecommissie.
De manager bestuurszaken/ secretaris RvC	Manager bestuurszaken en secretaris van de RvC van de woningcorporatie.
De coördinerend inspecteur	Inspecteur bij de Autoriteit woningcorporaties en contactpersoon voor verzoeker en de woningcorporatie.

2.4 AANSTELLING VERZOEKER

Op 20 juni 2014 vergaderde de RvC over de werving van een nieuwe voorzitter in verband met het (per 1 januari 2015) verstrijken van de maximale zittingstermijn van de toenmalige voorzitter. De RvC besloot een wervingsbureau in te schakelen om, op basis van een door de RvC vastgesteld profielschets, een nieuwe voorzitter te zoeken. In de daaropvolgende vergadering stelde de RvC de profielschets vast.

In de profielschets stond omschreven welke taken en verantwoordelijkheden zijn belegd bij de leden van de RvC en bij de voorzitter in het bijzonder. Daarnaast werd een aantal persoonskenmerken of kwaliteiten genoemd waarover de nieuw te benoemen voorzitter moest beschikken, waaronder: veel gevoel voor intermenselijke relaties; goede sociale, communicatieve vaardigheden; goed kunnen omgaan met belangentegenstellingen, een samenbindende persoonlijkheid; de effectiviteit en efficiëntie van het werk van de RvC bewaken; statuur en aantoonbare leiderschapskwaliteiten en moed, lef, vasthoudendheid en doortastendheid: durft lastige vragen te stellen en te blijven stellen: durft in te grijpen als dat nodig is.

Vanuit de RvC van de woningcorporatie namen drie commissarissen zitting in de selectiecommissie. De directeur-bestuurder vervulde een adviesrol en was aanwezig bij de gesprekken die de selectiecommissie met de kandidaten voerde. De selectiecommissie had uit diverse media kennis genomen van de wijze waarop verzoeker zich in het verleden had geprofileerd. In de gesprekken met verzoeker stond de selectiecommissie vervolgens nadrukkelijk stil bij de wijze waarop verzoeker in het verleden optrad als directievoorzitter van een grote onderneming en bij de vraag of hij in staat zou zijn om invulling te geven aan de rol van toezichthouder. Op basis van deze gesprekken en op basis van informatie die zij via het selectiebureau had verkregen droeg de selectiecommissie verzoeker voor als nieuwe voorzitter van de RvC van de woningcorporatie.

Voorafgaand aan de formele benoeming nam de manager bestuurszaken/ secretaris RvC op 8 december 2014 per e-mail contact op met verzoeker. Er moest een aantal administratieve zaken worden geregeld. Zij verzocht hem om een aantal documenten te lezen en indien nodig te ondertekenen. In reactie op deze e-mail verzocht verzoeker om uitleg over de facturering van zijn honorarium en wat in dat verband de bedoeling was van de verklaring *self billing* (één van de documenten die bij de e-mail was gevoegd). In haar antwoord per e-mail legde de manager bestuurszaken/ secretaris RvC uit wat de gebruikelijke werkwijze was: als verzoeker het honorarium via zijn eigen onderneming wilde laten uitkeren, diende verzoeker haar een Verklaring arbeidsrelatie winst uit onderneming toe te zenden. Ook legde zij uit dat de commissarissen van de woningcorporatie, maandelijks een factuur stuurden aan de woningcorporatie waarop zij hun vergoeding vermeerderd met de btw in rekening brachten. Door middel van zogeheten *self billing* kon de woningcorporatie deze (administratieve) taak op zich nemen. *Self billing* hield in dat de woningcorporatie namens de commissaris de factuur opmaakte. Het voordeel van *self billing* was dat de commissaris niet zelf periodiek een factuur hoefde op te stellen, maar dat de woningcorporatie dit voor hem deed. Alle overige administratieve verplichtingen bleven hetzelfde voor de commissaris, waaronder de verplichting om een eigen btw-administratie bij te houden en btw-aangifte te doen.

In de vergadering van 12 december 2014 besloot de RvC om verzoeker met ingang van 1 januari 2015 te benoemen tot voorzitter van de RvC. De RvC informeerde verzoeker hierover per brief op 17 december 2014.

2.5 HET VERMOEDEN VAN MISSTANDEN

2.5.1 ONKOSTENVERGOEDING EN CREDITCARDUITGAVEN DIRECTEUR-BESTUURDER

In het arbeidscontract van de directeur-bestuurder was een vaste maandelijkse onkostenvergoeding opgenomen. Ook had de directeur-bestuurder de beschikking over een zakelijke creditcard op naam van de woningcorporatie. In zijn arbeidscontract was vastgelegd dat hij deze zakelijke creditcard uitsluitend mocht gebruiken voor betalingen van onkosten die rechtstreeks ten laste van de woningcorporatie kwamen. In het arbeidscontract was ook vastgelegd dat de voorzitter van de RvC zich een oordeel moest vormen over de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder, hetgeen in de praktijk inhield dat de (vorige) voorzitter van de RvC deze jaarlijks achteraf fiatteerde.

Medio januari 2015 legde de manager bestuurszaken/ secretaris RvC aan verzoeker een memo voor met daarin het totaalbedrag van de door de directeur-bestuurder in 2014 gedane creditcarduitgaven. Deze creditcarduitgaven waren niet gespecificeerd. De creditcarduitgaven waren gemaakt en/of gedeclareerd los van of bovenop de vaste onkostenvergoeding, zoals opgenomen in het arbeidscontract van de directeur-bestuurder. De manager bestuurszaken/ secretaris RvC verzocht verzoeker het memo voor akkoord te tekenen. Met de ondertekening verklaarde verzoeker als voorzitter van de RvC akkoord te zijn met de door de directeur-bestuurder gedane creditcarduitgaven. In eerste instantie ondertekende verzoeker het memo. Op een later moment liet hij echter aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC weten niet verantwoordelijk te willen zijn voor de goedkeuring van de onkosten over het jaar 2014, omdat hij in de periode waarin de uitgaven waren gedaan nog geen voorzitter was van de RvC. De manager bestuurszaken/ secretaris RvC vertelde hem dat zij in dat geval de vorige voorzitter het memo zou laten ondertekenen.

Verzoeker vroeg op 25 januari 2015 aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC hem het arbeidscontract van de directeur-bestuurder toe te sturen. Dit arbeidscontract werd hem vervolgens op 26 januari 2015 toegestuurd. Diezelfde dag ging verzoeker per e-mail aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC in op een aantal zaken die hij aantrof in dat arbeidscontract. Volgens hem strookten de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder over 2014 in het memo niet met datgene wat hij had gelezen in het arbeidscontract van de directeur-bestuurder. Hij schreef in de e-mail dat hij hierover wilde overleggen met de manager bestuurszaken/ secretaris RvC. Er ontstond bij verzoeker een vermoeden van een misstand rond de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder.

Op 26 januari 2015 in de middag spraken verzoeker en de directeur-bestuurder elkaar op de gang van het kantoor van de woningcorporatie. De manager bestuurszaken/ secretaris RvC was getuige van het gesprek. In dat gesprek liet verzoeker aan de directeur-bestuurder weten dat hij nog een aantal vragen en opmerkingen had over het memo met het overzicht van onkosten en creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder. Volgens de directeur-bestuurder gaf verzoeker aan daar op een later moment nog eens bij hem op terug te zullen komen. Verzoeker verzocht de directeur-bestuurder om het door hem ondertekende memo te vernietigen, omdat deze in zijn ogen zou moeten worden ondertekend door zijn voorganger als voorzitter van de RvC. Dit heeft de directeur-bestuurder vervolgens gedaan. Nadien hebben verzoeker en de directeur-bestuurder niet meer met elkaar over dit onderwerp gesproken.

Daarnaast gaf verzoeker naar eigen zeggen bij de manager bestuurszaken/ secretaris RvC aan dat hij dit onderwerp in de op 20 maart 2015 geplande vergadering van de RvC aan de orde wilde stellen. Hij wilde het niet formeel agenderen, maar het zelf mondeling aan de orde stellen en toelichten aan het einde van die vergadering, aldus verzoeker. Hij

wilde er zodoende voor zorgen dat het onderwerp niet op voorhand te veel lading zou krijgen; iets dat naar zijn inschatting zou gebeuren als hij het formeel zou laten agenderen. Hij droeg naar eigen zeggen de manager bestuurszaken/ secretaris RvC op dit onderwerp voor 20 maart 2015 niet met iemand anders te bespreken.

In een later gesprek (datum onbekend) tussen verzoeker en de manager bestuurszaken/ secretaris RvC vertelde zij dat – in tegenstelling tot wat zij hierover eerder tegen verzoeker had gezegd – de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder niet waren gecontroleerd. Verzoeker concludeerde dat een controle aan de hand van het arbeidscontract niet was uitgevoerd. Noch door de manager bestuurszaken/ secretaris RvC, noch door een andere medewerker van de woningcorporatie.

Verzoeker stelde naar eigen zeggen de vicevoorzitter van de RvC tijdens een gezamenlijke autorit op 13 februari 2015 van zijn vermoeden over de (onjuistheid van de) creditcarduitgaven in kennis. De vicevoorzitter verklaarde echter tegenover onderzoekers van het Huis dat hij pas eind februari 2015 van de directeur-bestuurder – en dus niet van verzoeker zelf – hoorde dat verzoeker aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC vragen had gesteld over de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder.

Het memo waarmee de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder werden goedgekeurd, is op 20 februari 2015 ondertekend door de voormalige voorzitter van de RvC. Het forensisch onderzoeksbureau (zie paragraaf 1.2.1) constateerde later dat er twee memo's met overzichten van onkosten en creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder zijn geweest. Het ene memo was in januari 2015 door de manager bestuurszaken/ secretaris RvC aan verzoeker als voorzitter van de RvC ter ondertekening voorgelegd. Dit memo is in eerste instantie ook door verzoeker ondertekend, maar na het intrekken van die ondertekening door verzoeker, op diens verzoek, vernietigd. Het andere memo is gedateerd op 20 februari 2015 en is ondertekend door zowel de manager bestuurszaken/ secretaris RvC als de vorige voorzitter van de RvC. In tegenstelling tot het memo met het overzicht dat is voorgelegd aan verzoeker, is op het memo gedateerd op 20 februari 2015 met kleur onderscheid aangebracht in creditcarduitgaven in 2014 die niet aan de woningcorporatie te relateren zijn (uitgaven met een privé karakter) en uitgaven die voor rekening van de woningcorporatie komen. De uitgaven met een privé karakter waren met de kleur rood herkenbaar gemaakt. Ook was inzichtelijk gemaakt welke creditcarduitgaven op dat moment verrekend waren met het salaris van de directeur-bestuurder. Tevens was een tweetal posten vermeld dat verrekend diende te worden met externe partijen.

2.5.2

VERGOEDING LEDEN VAN DE RVC INCLUSIEF OF EXCLUSIEF BTW

Direct na zijn aantreden diende verzoeker schriftelijk te verklaren de inhoud van de reglementen van de RvC te zullen naleven. Het betreffende reglement was bijgevoegd als bijlage bij een e-mail die verzoeker op 8 december 2014 ontving van de manager bestuurszaken/ secretaris RvC. Ook kreeg verzoeker te horen dat de honorering voor zijn werkzaamheden als voorzitter van de RvC maandelijks zou worden voldaan. Ten behoeve hiervan kreeg verzoeker een modelfactuur op basis waarvan verzoeker maandelijks zelf een factuur zou moeten versturen. Het alternatief was de in paragraaf 2.4 genoemde self billing, waarbij de woningcorporatie als service de factuur voor de commissaris zou opstellen. Het werd hem duidelijk dat zijn B.V. of eenmanszaak de vergoeding voor zijn werkzaamheden, vermeerderd met de btw, in rekening kon brengen bij de woningcorporatie. Dit was volgens verzoeker strijdig met artikel 7.1 van het reglement, waarin stond dat als de commissarissen btw over hun vergoeding in rekening dienden te brengen, deze geacht werd in de vastgestelde bezoldiging te zijn begrepen. Volgens verzoeker had de werkwijze in de praktijk tot gevolg dat leden van de

RvC die btw-plichtig waren hierdoor financieel werden bevoordeeld ten opzichte van wat zij op grond van het reglement zouden mogen ontvangen. In de jaarrekening van de woningcorporatie was hierover niets terug te lezen, waardoor geen getrouw beeld werd gegeven van de hoogte van de bezoldiging van de leden van de RvC. Dit strookte in de ogen van verzoeker niet met de norm dat het handelen van de RvC als interne toezichthouder onberispelijk dient te zijn. Verzoeker verklaarde dat hij tegen de manager bestuurszaken/ secretaris RvC heeft gezegd ook dit onderwerp te willen bespreken in de vergadering van de RVC van 20 maart 2015.

Op 12 januari 2015 stuurde verzoeker aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC een e-mail waarin hij schreef dat de betaling van het honorarium vermeerderd met de btw in strijd was met wat daarover in het reglement van de RvC stond opgenomen.

Op 13 januari 2015 beantwoordde de manager bestuurszaken/ secretaris RvC deze e-mail. In haar antwoord verwees zij naar het besluit, genomen tijdens de vergadering van de RVC van 7 december 2012, waarmee was besloten om naar aanleiding van de nieuwe btw-regeling voor commissarissen de vergoeding per 1 januari 2013 exclusief btw vast te stellen. De woningcorporatie betaalde vanaf dat moment het honorarium van de commissarissen, vermeerderd met de daarop van toepassing zijnde btw. Dit besluit van 7 december 2012 was eind 2014 nog niet verwerkt in het reglement van de RvC. Tegenover de onderzoekers van het Huis verklaarde de manager bestuurszaken/ secretaris RvC niet te weten waarom het reglement niet meteen was aangepast. Als mogelijke reden hiervoor noemde zij dat meestal een aantal besluiten werd verzameld, waarna op basis daarvan vervolgens het reglement werd aangepast.

In zijn verzoek tot onderzoek aan het Huis schreef verzoeker dat de jaarrekening van de woningcorporatie geen getrouw beeld gaf van de honorering van de RvC. Het jaarverslag (inclusief jaarrekening) van de woningcorporatie over 2014 bevat een overzicht van de bezoldiging van de individuele leden van de RvC. Dit overzicht vermeldt niet dat het bedragen exclusief btw betreft. Het vergelijkbare overzicht in het jaarverslag over 2015 vermeldt wél expliciet dat het de bezoldiging exclusief btw betreft. Ook vermeldt dat jaarverslag het volgende: 'Commissarissen zijn ondernemer voor de btw. De btw die zij in rekening brengen komt voor rekening van de corporatie.'

Op 13 februari 2015 vond een vergadering van de selectie- en remuneratiecommissie plaats. Verzoeker was – naast voorzitter van de RvC – ook voorzitter van die commissie. Op de agenda stond onder meer de vergoeding van de RvC. Aanleiding hiervoor was de invoering van de Wet normering topinkomens, waardoor het vanaf 2015 mogelijk was om de bezoldiging van de leden van de RvC te verhogen. Bij de bespreking van dit agendapunt deed verzoeker, als voorzitter van de vergadering, de suggestie om de bezoldiging te matigen. De commissie besloot vervolgens om de RvC te adviseren om de bezoldiging van de leden van de RvC met ingang van 1 januari 2015 vast te stellen op een vast bedrag, dat gelijk was voor iedere commissaris. Dit voorgestelde bedrag lag lager dan het wettelijk toegestane maximum. Van de gebruikelijke toeslag voor de voorzitter zou pas vanaf 2016 sprake zijn. Naast de vergoeding voor leden van de RvC stond verder nog de vergoeding voor de directeur-bestuurder op de agenda.

De manager bestuurszaken/ secretaris RvC stelde conform de werkwijze van deze commissie, het conceptverslag van de vergadering van de selectie- en remuneratiecommissie op. Ze stuurde het conceptverslag op 18 februari 2015 aan alle leden van de selectie- en remuneratiecommissie en de directeur-bestuurder met het verzoek hierop te reageren, indien het verslag aanvulling behoefde. De gebruikelijke werkwijze was dat alle leden daarop reageerden via e-mail en dat het verslag tijdens de volgende vergadering werd vastgesteld. Op 1 maart 2015 zond verzoeker aan allen die bij de vergadering van de selectie- en remuneratiecommissie aanwezig waren, een door

hem aangepast verslag van de vergadering. Verzoeker schreef in de begeleidende e-mail dat hij een aantal aanpassingen voorstelde. Eén punt lichtte hij toe; dat betrof een opmerking over hoe het vervangen van de directeur-bestuurder bij diens ontstentenis geregeld is. Hij had de passage in het verslag hierover aangepast en beschreven hoe de bespreking van dit onderwerp in zijn ogen was verlopen. Wel liet hij ruimte aan de geadresseerden om hem erop te wijzen dat wat hij zich van de bespreking herinnerde wellicht niet juist was.

De geadresseerden (twee leden van de selectie- en remuneratiecommissie, de manager bestuurszaken/ secretaris RvC en de directeur-bestuurder) hadden moeite met de aanpassingen en aanvullingen die verzoeker in het verslag had gedaan. Wat verzoeker voorstelde, deed naar hun mening geen recht aan datgene wat daadwerkelijk in de vergadering was besproken. Ze konden zich niet vinden in de toon en de gehanteerde taal. Ook vonden zij het tot in detail redigeren van het verslag niet passend bij de rol van een toezichthouder.

2.6 AANLOOP NAAR AFTREDEN VERZOEKER ALS VOORZITTER RVC

Telefoongesprek tussen de manager bestuurszaken/ secretaris RvC en verzoeker op 20 februari 2015

Op 20 februari 2015 belde de manager bestuurszaken/ secretaris RvC met verzoeker. Zij wilde met verzoeker spreken over de in haar ogen moeizame communicatie tussen hen beiden. Zij vond de manier waarop verzoeker voorstellen deed om zaken in de organisatie anders aan te pakken, niet juist. Verzoeker gaf haar hierdoor het gevoel dat er 'niets goed was geregeld' binnen de woningcorporatie. Omdat de manager bestuurszaken/ secretaris RvC vooraf had aangegeven het niet prettig te vinden om alleen te zijn tijdens het telefoongesprek met verzoeker, had ze de directeur-bestuurder gevraagd om erbij te zijn, maar toen die tijdelijk niet beschikbaar bleek, vroeg ze de directiesecretaresse bij haar in de ruimte aanwezig te zijn. Vanaf halverwege het telefoongesprek was ook de directeur-bestuurder aanwezig in de ruimte waar het telefoongesprek werd gevoerd en kon het gesprek volgen, hoewel de telefoon niet op speaker stond.

De manager bestuurszaken/ secretaris RvC ervoer het telefoongesprek met verzoeker als vervelend en ze was na afloop geëmotioneerd. Verzoeker liet zich volgens haar negatief uit over medecommissarissen en over de directeur-bestuurder. Verzoeker vertelde haar dat iedereen mee moest in de manier van werken die hij voorstond, aldus de manager bestuurszaken/ secretaris RvC. Ook de manier waarop een aantal zaken dienden te worden geagendeerd voor de aankomende vergadering van de RvC kwam ter sprake in het telefoongesprek. De manager bestuurszaken/ secretaris RvC stelde voor de gebruikelijke werkwijze te hanteren om een notitie te schrijven en in te brengen, daar waar verzoeker voorstelde om de agendapunten enkel mondeling toe te lichten tijdens de vergadering. De manager bestuurszaken/ secretaris RvC vond het ongewenst om de gebruikelijke werkwijze los te laten, zonder hierover eerst met de overige commissarissen te hebben gesproken. Volgens haar diende verzoeker haar daar niet op aan te spreken. Wilde hij de werkwijze aanpassen, dan zou hij dat in de RvC kunnen agenderen. Volgens de manager bestuurszaken/ secretaris RvC wilde verzoeker een op dat moment gebruikelijke werkwijze veranderen, zonder hierover vooraf overleg te voeren met en binnen de RvC.

De directeur-bestuurder verklaarde tegenover de onderzoekers van het Huis dat hij zich vooral de toon van verzoeker herinnerde toen deze onder meer vertelde hoe de kwestie met de btw moest worden aangepakt. De directeur-bestuurder zag welke negatieve impact de manier van communiceren van verzoeker had op de manager bestuurszaken/ secretaris RvC.

Overleg tussen de directeur-bestuurder en drie leden van de RvC op 4 maart 2015

Een lid van de selectie- en remuneratiecommissie nam in het weekend van 28 februari 2015 tot 1 maart 2015 naar aanleiding van de e-mail van verzoeker met zijn wijzigingen op het verslag, telefonisch contact op met een ander lid van die commissie. Beide leden van de commissie waren ontstemd over de wijze waarop verzoeker wijzigingen in het verslag had aangebracht en konden zich niet vinden in de gang van zaken. Ze bespraken dat het goed zou zijn om met alle leden van de selectiecommissie over deze handelwijze van verzoeker te spreken. De leden van de (tijdelijke) selectiecommissie hadden immers tijdens de selectieprocedure voor de nieuwe voorzitter van de RvC uitgebreid gesproken met verzoeker. Het ging daarbij onder meer over de beoogde rolinvulling als toezichthouder en hoe deze afwijkt van de rol van directeur-bestuurder.

Vervolgens nam de directeur-bestuurder op 1 maart 2015 contact op met één van de twee bovengenoemde leden van de RvC. Dit was na ontvangst van het door verzoeker aangepaste verslag van de vergadering van de selectie- en remuneratiecommissie. Dit lid van de RvC vertelde contact te hebben gehad met het andere lid van de RvC dat zitting had in de selectiecommissie. Beiden hadden geconstateerd dat het verschil tussen het gedrag dat hun door verzoeker was beloofd tijdens de selectieprocedure en wat hij nu liet zien, te groot was. Voordat de directeur-bestuurder belde, hadden zij besloten dat dit voldoende reden was om het gesprek aan te gaan met verzoeker over de vraag of zij met hem verder wilden gaan als voorzitter van de RvC. Hierna belde de directeur-bestuurder met de vicevoorzitter van de RvC die voorstelde om met de leden van de RvC en de directeur-bestuurder, die destijds de selectiecommissie vormden, in gesprek te gaan. Op 4 maart 2015 kwamen de directeur-bestuurder en de leden van de selectiecommissie bijeen. Onderwerp van gesprek was het functioneren van verzoeker als voorzitter van de RvC. Nadat een aantal ervaringen met de werkwijze en manier van communiceren van verzoeker was besproken, kwamen de aanwezigen tot de conclusie dat de vicevoorzitter van de RvC met verzoeker moest gaan spreken met de boodschap dat zijn voorzitterschap voortijdig zou worden beëindigd.

Overleg vicevoorzitter, overige leden van de RvC en de directeur-bestuurder op 6 maart 2015

De overige (drie) leden van de RvC kwamen met de directeur-bestuurder en de vicevoorzitter van de RvC bijeen op 6 maart 2015. De vicevoorzitter van de RvC legde uit wat hij twee dagen eerder had besproken met de directeur-bestuurder en de andere twee leden van de RvC (tevens leden van de selectiecommissie). Hierna lichtte de directeur-bestuurder toe waarom hij de vicevoorzitter had gebeld en met hem had afgesproken om de selectiecommissie bijeen te roepen. De directeur-bestuurder vertelde over een aantal negatieve ervaringen die hij met verzoeker had gehad. Naar aanleiding van gesprekken met leden van het management van de woningcorporatie liet verzoeker zich in wantrouwende en negatieve bewoordingen uit over de leden van het management, aldus de directeur-bestuurder. Daarnaast communiceerde verzoeker volgens de directeur-bestuurder nogal stellig en rechtstreeks met alle commissarissen en betrokken medewerkers van de woningcorporatie. Verzoeker gaf, aldus de directeur-bestuurder, zijn zienswijze op de manier waarop de betaling van de btw over de vergoeding van leden van de RvC diende te worden uitgevoerd, zonder daarover met hem, de directeur-bestuurder, contact op te nemen. Naar aanleiding hiervan zocht de manager bestuurszaken/ secretaris RvC contact met de voorzitter en gaf zij aan het niet

prettig te vinden wanneer een oordeel zo direct aan iedereen werd gestuurd. Hierop was de reactie van verzoeker onder meer dat men hier maar aan moest wennen. Het derde punt van kritiek betrof het handelen van verzoeker naar aanleiding van het verslag van de vergadering van de selectie- en remuneratiecommissie van 13 februari 2015. Verzoeker deed aanpassingen in het verslag en stuurde een gewijzigde versie van het verslag rond, zonder hierover te overleggen met de overige leden van de selectie- en remuneratiecommissie en de directeur-bestuurder. Ten slotte wees de directeur-bestuurder op de gewoonte van verzoeker om regelmatig naar kantoor te komen en daar zaken inhoudelijk te bespreken met medewerkers van de woningcorporatie.

In het ingelaste overleg werd verder uitgesproken dat de twee niet-aanwezige leden van de RvC tot de conclusie waren gekomen dat verzoeker niet bijdroeg aan de professionaliteit van de RvC en dat hij niet waar maakte waarop hij was geselecteerd.

De directeur-bestuurder vertelde dat het gedrag van verzoeker hem zodanig blokkeerde dat hij niet met verzoeker wilde samenwerken en, wanneer het voorzitterschap van verzoeker niet zou worden beëindigd, hij zelf zou vertrekken als directeur-bestuurder. Hierdoor was de positie van verzoeker niet langer houdbaar volgens de vicevoorzitter van de RvC, een conclusie die werd gedeeld door de andere leden van de selectiecommissie. In de discussie die hierna volgde, nuanceerde de directeur-bestuurder, in reactie op de vraag of hij zijn positie niet te zwaar aanzette, zijn eerdere opmerking dat hij zou terugtreden als verzoeker zou aanblijven. Hij sprak uit dat hij in dat geval zijn functie niet per direct zou neerleggen, omdat hij zich als directeur-bestuurder verantwoordelijk voelde voor de organisatie.

In de vergadering werd tot slot uitgesproken dat de twee niet-aanwezige commissarissen – naast de directeur-bestuurder – (al eerder) het vertrouwen in verzoeker als voorzitter van de RvC hadden opgezegd. De drie andere leden van de RvC kwamen tot hetzelfde oordeel op basis van wat zij tijdens de bijeenkomst hoorden, maar zonder dat zij zelf hadden ervaren wat werd gezegd over de stijl van werken van verzoeker. Zij stemden in met het voorstel om verzoeker een vergadering te laten uitschrijven waarin zijn terugtreden zou worden besproken. Hiertoe ondertekenden alle leden van de RvC (met uitzondering van verzoeker) een brief waarin dit verzoek was verwoord.

Brief van 6 maart 2015 met verzoek om vergadering over ontslag voorzitter RvC

Dezelfde dag, op 6 maart 2015, volgde een gesprek tussen de vicevoorzitter van de RvC met verzoeker. Tijdens het gesprek lichtte de vicevoorzitter verzoeker in over het standpunt van de andere leden van de RvC en overhandigde hij de door hen ondertekende brief. In de brief vroegen de andere leden van de RvC verzoeker om een extra vergadering te beleggen, voorafgaand aan de reguliere vergadering op 20 maart 2015, met als agendapunt het voorgenomen besluit om verzoeker te ontslaan als voorzitter van de RvC. Tijdens die vergadering zou het voorstel tot ontslag nader worden toegelicht.

De vicevoorzitter handelde op dat moment volgens verzoeker niet conform het reglement van de RvC. Artikel 6.6 van dat reglement luidt namelijk: *“De raad van commissarissen schorst of ontslaat een lid van de raad van commissarissen als bedoeld in artikel 15 en 16 van de statuten niet voordat de voorzitter van de raad van commissarissen de overige leden van de raad van commissarissen, elk afzonderlijk, daarover heeft geconsulteerd. Als de voorgenomen schorsing of het voorgenomen ontslag de voorzitter betreft, consulteert de vice-voorzitter, buiten aanwezigheid van de voorzitter, de overige leden van de raad van commissarissen elk afzonderlijk, over het voornemen tot ontslag of schorsing.”*

E-mailwisseling in de aanloop naar de extra vergadering van 20 maart 2015

Vanaf 6 maart 2015 vond een e-mailwisseling plaats tussen verzoeker en de vicevoorzitter van de RvC over de op 20 maart 2015 te beleggen extra vergadering. De strekking was dat verzoeker niet bereid was om een extra vergadering bijeen te roepen. Verzoeker wilde zich niet laten ontslaan en liet weten ook niet op eigen initiatief te zullen vertrekken. Verzoeker schreef de indruk te hebben dat de leden van de RvC zich lieten meeslepen in een scenario dat door de directeur-bestuurder en de manager bestuurszaken/ secretaris RvC was opgezet. Verder wilde verzoeker uiterlijk op 12 maart 2015 schriftelijk een gedegen motivering van het voornemen om hem te ontslaan, ontvangen. Dit omdat er tot dan toe volgens verzoeker naar hem toe geen gronden voor het ontslag waren benoemd. Hij verwees daarvoor naar de statuten van de woningcorporatie waarin staat dat het lid van de RvC over wiens ontslag wordt besloten vooraf de gelegenheid krijgt geboden te worden gehoord.

Op 11 maart 2015 stuurde de vicevoorzitter, mede namens de andere commissarissen een brief aan verzoeker. Hij refereerde daarin aan de bijeenkomst van 6 maart 2015 waarin de leden van de RvC (met uitzondering van verzoeker) aanwezig waren en spraken over de ontstane situatie. De vicevoorzitter schreef met alle commissarissen afzonderlijk te hebben gesproken om zich ervan te vergewissen dat allen de gevolgde lijn steunden en instemden met het ontslag van verzoeker. Verder verwoordde de vicevoorzitter de redenen waarom dit ontslag in de ogen van de RvC gerechtvaardigd was. Verzoeker werd, in zijn rol als voorzitter, omschreven als *“solistisch, te weinig op afstand (zoals een commissaris betaamt), ‘verdeel-en-heers’, oordelend en soms schofferend”*. De RvC was van oordeel dat verzoeker door zijn manier van handelen de zorgvuldig opgebouwde organisatie van de woningcorporatie aantastte en achtte dit ongewenst. In de brief schreef de vicevoorzitter dat de commissarissen hadden geconstateerd dat sprake was van *“een mismatch”*. De stijl van werken van verzoeker paste niet binnen de cultuur van de woningcorporatie en niet binnen de RvC. Daarbij speelde een belangrijke rol dat de selectiecommissie tijdens de uitvoerige selectieprocedure kritische vragen had gesteld over de manier van toezicht houden van verzoeker. De vicevoorzitter constateerde dat de stijl en handelwijze van verzoeker afweek van hetgeen verzoeker hen in reactie op deze vragen destijds tijdens de selectieprocedure, had voorgehouden. De commissarissen hadden gehoopt dat verzoeker, tijdens of na het gesprek met de vicevoorzitter op 6 maart 2015, zelf had willen terugtreden als voorzitter van de RvC. Nu dit niet het geval bleek, restte hun niets anders dan zelf het initiatief te nemen tot de inwerkingstelling van de procedure om tot ontslag van verzoeker over te gaan en daartoe een vergadering bijeen te roepen.

Op dezelfde dag, 11 maart 2015, reageerde verzoeker per e-mail naar de leden van de RvC, de directeur-bestuurder en de manager bestuurszaken/ secretaris RvC. Verzoeker betwistte wat de vicevoorzitter in de brief schreef over de manier waarop het onderwerp ‘de eer aan zichzelf houden’ was besproken. Ook achtte hij de manier waarop de manager bestuurszaken/ secretaris RvC invulling gaf aan haar rol en de wijze waarop de vicevoorzitter namens de RvC buiten zijn weten een ontslagprocedure in gang had gezet, onacceptabel. Verzoeker schreef tot slot dat de commissarissen geen oplossing leken te wensen en hij kondigde aan zich *“met hand en tand en alle middelen”* tegen het ontslag te zullen verzetten.

Aangezien verzoeker zelf te kennen had gegeven geen extra vergadering van de RvC bijeen te willen roepen, gingen de overige commissarissen hiertoe over. In de uitnodigingsbrief die op 12 maart 2015 aan verzoeker werd verzonden, verwezen zij naar de bepaling in artikel 20 van de statuten van de woningcorporatie. Daarin staat dat indien de voorzitter geen gehoor geeft aan een verzoek tot het bijeenroepen van een vergadering, ieder ander lid van de RvC bevoegd is om een vergadering bijeen te roepen.

Het enige onderwerp dat op de bij de brief gevoegde agenda stond vermeld, was het voorgenomen besluit tot ontslag van verzoeker als commissaris van de woningcorporatie. De vergadering stond gepland voor 20 maart 2015. Verzoeker bevestigde per e-mail zijn komst naar de vergadering en gaf daarnaast te kennen dat hij zich zou laten vergezellen door een advocaat.

2.7 MELDING AAN EN CONTACT MET DE TOEZICHTHOUDER

Op 6 maart 2015, nadat hij door de vicevoorzitter van de RvC op de hoogte was gesteld van het voornemen om hem te ontslaan, belde verzoeker met de directeur-generaal Wonen en Bouwen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Aan hem legde hij de ontstane situatie voor waarna de directeur-generaal hem verwees naar de Autoriteit woningcorporaties. Op 11 maart 2015 stuurde de directeur-generaal een e-mail aan verzoeker met daarin de e-mailadressen van een afdelingshoofd en een coördinerend inspecteur van de Autoriteit woningcorporaties.

Melding aan de Autoriteit woningcorporaties op 11 maart 2015

Op 11 maart 2015 stuurde verzoeker een e-mail aan beide hiervoor vermelde medewerkers van de Autoriteit woningcorporaties waarin hij melding deed van een aantal zaken bij de woningcorporatie. Als eerste noemde hij een volgens hem al langer lopende discussie over de invulling van een meerhoofdige directie bij de woningcorporatie. Verzoeker schreef te weten dat de zittende directeur-bestuurder dit tegenhield door te dreigen met opstappen in het geval de RvC zou overgaan tot het invoeren van een meerhoofdig bestuursmodel. Daarnaast beschreef verzoeker zijn mening over het functioneren van zijn voorganger als voorzitter van de RvC en de manager bestuurszaken/ secretaris RvC. Volgens hem tekende en accepteerde de vorige voorzitter van de RvC 'klakkeloos' alles wat de manager bestuurszaken/ secretaris RvC hem voorlegde, waarmee hij onder meer doelde op de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder. Nadat hij aan de leden van de selectie- en remuneratiecommissie liet weten "*niet over het hele MT een goed gevoel te hebben*", concludeerde de bij deze vergadering aanwezige manager bestuurszaken/ secretaris RvC volgens verzoeker dat zijn opmerkingen hierover haar betroffen. Zij beklagde zich hierover bij de directeur-bestuurder die, in de woorden van verzoeker "*vervolgens het spel ging spelen [verzoeker] er uit of ik stap op*". De andere commissarissen eisten nu zijn vertrek, omdat zij niet het risico wilden lopen dat de directeur-bestuurder zou weggaan.

Verzoeker verzocht in diezelfde e-mail om een gesprek met de Autoriteit woningcorporaties om daarin te bespreken welke vervolgstappen hij zou moeten zetten teneinde een einde te maken aan de "*verlammende ons-kent-ons cultuur*" die er binnen de woningcorporatie heerste. Zelf stelde hij voor om de gehele RvC te vervangen door een tijdelijke RvC. De directeur-bestuurder zou in dat geval zelf mogen beslissen of hij wilde aanblijven of niet.

Vervolg op de melding

Op 15 maart 2015 stuurde verzoeker opnieuw een e-mail aan de coördinerend inspecteur van de Autoriteit woningcorporaties. In de e-mail legde verzoeker uit waarom hij kritische vragen had gesteld over het aan hem voorgelegde memo met het overzicht van onkosten en creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder. Verzoeker was namelijk tot de slotsom gekomen dat wat hij in het memo had aangetroffen, niet overeenkwam met de bepalingen in het arbeidscontract van de directeur-bestuurder. De coördinerend inspecteur van de Autoriteit woningcorporaties meldde in reactie op dit bericht dat hij op donderdag 19 maart 2015 overleg zou voeren met de directeur-bestuurder en de vicevoorzitter van de RvC van de woningcorporatie.

Vertegenwoordigers van de woningcorporatie spreken op 19 maart 2015 met de coördinerend inspecteur

Naast twee leden van de RvC van de woningcorporatie (de vicevoorzitter en een commissaris) was ook de directeur-bestuurder aanwezig bij het gesprek op 19 maart 2015 met de coördinerend inspecteur van de Autoriteit woningcorporaties. Tijdens het gesprek verlangde de coördinerend inspecteur uitleg van de vicevoorzitter van de RvC en de commissaris over met name het functioneren van de directeur-bestuurder en de beschuldigingen die verzoeker aan zijn adres had geuit. De coördinerend inspecteur vroeg specifiek naar de creditcarduitgaven over 2014 en adviseerde de RvC dringend om hiernaar door een externe partij onderzoek te laten doen. De aanwezige vertegenwoordigers van de woningcorporatie ervoeren, zo vertellen zij, geen ruimte om hier op een andere wijze in te handelen. Op advies van de coördinerend inspecteur schakelde de RvC een forensisch onderzoeksbureau in. In overleg met de coördinerend inspecteur werden de onderzoeksvragen opgesteld, waarna het onderzoek op 27 maart 2015 van start ging.

De vergadering op 20 maart 2015

Op 20 maart 2015 kwam de voltallige RvC bijeen in een restaurant in de vestigingsplaats van de woningcorporatie. Verzoeker liet zich in deze vergadering vergezellen door een notaris. Het enige punt van bespreking was het voorgenomen ontslag van verzoeker. De overige leden van de RvC hadden een document opgesteld waarin werd toegelicht waarom zij tot dit voorstel waren gekomen. In de vergadering vroeg verzoeker aan de RvC om nogmaals de redenen te herhalen waarom hij het veld moest ruimen als voorzitter van de RvC. Daar is vervolgens over gesproken, waarbij elementen uit de toelichting aan de orde kwamen. In deze toelichting stond dat: *“het voorgenomen ontslag is ingegeven door het feit dat [verzoeker] als commissaris – en in zijn rol van voorzitter in het bijzonder – een stijl van opereren hanteert die niet past bij [de woningcorporatie]. Daarnaast laat [verzoeker] een handelwijze zien, die door commissarissen als ongewenst wordt ervaren”*. Deze stijl van werken van verzoeker werd nader toegelicht aan de hand van een viertal kwalificaties. De RvC beoordeelde het gedrag en optreden van verzoeker als:

- a “solistisch” en soms “verdeel-en-heers”;
- b “te weinig op afstand”;
- c “onvoldoende omgevingsbewust” en
- d “oordelend en soms schofferend”.

In de toelichting illustreerde de RvC deze kwalificaties met een aantal voorbeelden. De door verzoeker vermoede misstanden worden in deze voorbeelden niet expliciet benoemd. De RvC benoemde bij de kwalificatie “te weinig op afstand” echter wel dat verzoeker aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC vragen had gesteld over de fiscale behandeling van zijn eigen beloning en de wijze van beloning van de overige commissarissen. De toelichting beschreef dat een “vrij stellige en oordelende e-mail” van verzoeker daarover leidde tot de nodige vragen, twijfels en onrust onder de commissarissen. Ook meerdere andere voorbeelden betroffen de kritische en oordelende houding van verzoeker en de wijze waarop verzoeker uiting gaf aan deze houding. De RvC gaf in de toelichting ten slotte aan dat er een onwerkbaar situatie was ontstaan en dat het vertrouwen in een vruchtbare samenwerking met verzoeker ernstig was aangetast.

's Avonds, na de vergadering op 20 maart 2015, liet verzoeker per e-mail aan de bij de vergadering aanwezige leden van de RvC weten terug te willen treden als voorzitter van de RvC. Verzoeker kon zich niet vinden in de wijze waarop de RvC meende zijn toezichthoudende taak te moeten invullen: *“vormelijk en bovenal op afstand”*. Dat verdroeg zich niet met de dynamiek die verzoeker gewend was uit de beursgenoteerde

wereld waarin hij eerder werkzaam was. Hij veronderstelde dat de wijze waarop hij gewend was invulling te geven aan zijn rol “gelet op wat de parlementaire enquête over de woningcorporatie-branche ons leerde” eveneens was gewenst binnen de RvC van de woningcorporatie. Nu dit in zijn ogen niet het geval bleek, voorzag hij niet van meerwaarde te kunnen zijn voor de woningcorporatie. Daarnaast speelde er zijns inziens, schreef hij, een integriteitsprobleem bij de woningcorporatie door de wijze waarop de directeur-bestuurder de RvC in zijn greep hield. Verzoeker deelde mede niet langer te willen wachten met aftreden, ondanks het voorstel van de RvC om een week later nog eens terug te komen op datgene wat er in de vergadering was besproken.

Verzoeker gaf aan dat zelf terugtreden onvermijdelijk was, aangezien de RvC hem anders zou ontslaan. Hij wachtte nog even met het indienen van zijn ontslagbrief omdat hij de actie door de Autoriteit woningcorporaties wilde afwachten. Aangezien de Autoriteit woningcorporaties niet zelf een onderzoek instelde, maar de woningcorporatie opdroeg dat te laten doen, restte verzoeker naar eigen zeggen niets anders dan zijn ontslag in te dienen.

2.8 TERUGTREDEN VERZOEKER

Op 9 april 2015, tijdens de opening van een nieuw vastgoedproject van de woningcorporatie, overhandigde verzoeker de brief waarin hij schreef terug te treden als voorzitter van de RvC aan de directeur-bestuurder. In de brief verwoordde verzoeker nogmaals zijn grief dat de RvC zich zijns inziens te afhankelijk opstelde ten opzichte van de directeur-bestuurder en hierdoor geen adequaat toezicht kon houden. Hij bekritiseerde de werkwijze van de directeur-bestuurder en de manager bestuurszaken/secretaris RvC bij wie het volgens hem ontbrak aan transparantie en de bereidheid verantwoording af te leggen. Verzoeker noemde de wijze waarop de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder werden afgewikkeld hiervan een voorbeeld.

Op 17 april 2015 verzond de RvC een ontvangstbevestiging waarna nog een aantal malen contact volgde tussen verzoeker en een lid van de RvC over de afhandeling en uitbetaling van het honorarium dat verzoeker nog tegoed had.

2.9 REGELINGEN

2.9.1 INTERN (WONINGCORPORATIE)

Reglement werkwijze voor de RvC

In 2015 beschikte de woningcorporatie over een Reglement werkwijze voor de RvC. Dit reglement was in 2008 vastgesteld naar aanleiding van de Governancecode Woningcorporaties. Het reglement omvat een praktische uitwerking van wet- en regelgeving en van de statuten van de woningcorporatie. Artikel 6.6 van het reglement gaat over de wijze waarop de RvC tot het voornemen komt een lid of voorzitter van de RvC te schorsen of te ontslaan. Indien de leden van de RvC voornemens zijn om de voorzitter te schorsen of te ontslaan, consulteert de vicevoorzitter – buiten aanwezigheid van de voorzitter – de overige leden van de RvC elk afzonderlijk over dit voornemen .

2.9.2 EXTERN (DE TOEZICHTHOUDER)

Sinds 2016 bestaat een Meldpunt Integriteit Woningcorporaties, dat openstaat voor medewerkers van woningcorporaties voor wie het niet mogelijk is om rechtstreeks een melding te doen bij de woningcorporatie waar zij werkzaam zijn. Dit kan het geval zijn als de betrokken woningcorporatie geen (goede) klokkenluidersregeling heeft, of als bij voorbaat duidelijk is dat een melding intern niet goed zal worden opgepakt. Ook is het

mogelijk dat een medewerker al een rechtstreekse melding heeft gedaan bij de woningcorporatie, maar dat deze daar volgens de betrokken medewerker onvoldoende aandacht aan heeft gegeven.

2.10 ONDERZOEK NAAR DE VERMEENDE MISSTANDEN

2.10.1 MELDING EN OPVOLGING DOOR DE RVC

Verzoeker deed geen melding conform de procedure beschreven in de klokkenluidersregeling van de woningcorporatie. Om twee redenen maakte hij naar eigen zeggen geen gebruik van de interne klokkenluidersregeling. In de eerste plaats zag de interne klokkenluidersregeling volgens verzoeker op meldingen over de organisatie zoals die door de directeur-bestuurder werd geleid en onder diens verantwoordelijkheid viel. De RvC stond als toezichthoudend orgaan en werkgever van de directeur-bestuurder buiten deze organisatie (dualistisch besturingsmodel). Het paste volgens verzoeker dan ook niet om – als voorzitter van de RvC – op basis van deze interne klokkenluidersregeling een melding te doen. De tweede reden was dat verzoeker geen vertrouwen had in de – in het kader van de klokkenluidersregeling aangestelde – vertrouwenspersoon. Deze specifieke persoon had namelijk naast de functie van vertrouwenspersoon, ook een functie in de organisatie waarin deze persoon zicht had op de vermeende misstanden en volgens verzoeker had kunnen ingrijpen in de misstanden.

Op 11 maart 2015 deed verzoeker een melding bij de Autoriteit woningcorporaties (zie paragraaf 2.7). De RvC liet daarop een forensisch onderzoeksbureau onderzoek doen naar deze melding.

2.10.2 EXTERN ONDERZOEK OP ADVIES VAN DE TOEZICHTHOUDER

Eind maart 2015 verstrekte de RvC – op voorstel van de Autoriteit woningcorporaties – aan een forensisch onderzoeksbureau de opdracht om onderzoek te doen naar zowel de uitgaven die in de periode 2012 tot en met 2014 waren gedaan met de op naam van de woningcorporatie gestelde creditcards, als naar de grondslagen van de vergoedingen aan de verschillende leden van de RvC in de jaren 2012 en 2013.

Uit een voorafgaand aan het onderzoek verzonden e-mail van het forensisch onderzoeksbureau aan een lid van de RvC dat het onderzoek begeleidde blijkt dat het onderzoeksbureau in eerste instantie voor ogen had om ook met verzoeker te spreken. Het onderzoeksbureau had dat gesprek op aangeven van de RvC echter optioneel gemaakt. Uiteindelijk heeft het onderzoeksbureau niet met verzoeker gesproken.

Op 3 juni 2015 verscheen het rapport naar aanleiding van het onderzoek van het forensisch onderzoeksbureau (hierna: het onderzoeksrapport). Uit dit onderzoeksrapport bleek dat het forensisch onderzoeksbureau onderzoek heeft gedaan naar uitgaven met de creditcards van de woningcorporatie die zijn gedaan in de periode 2012 tot en met 2014. Ook is onderzoek gedaan naar afspraken over creditcarduitgaven tussen de directeur-bestuurder en de RvC van de woningcorporatie en de wijze waarop de RvC hier toezicht op heeft gehouden. In het kader van het onderzoek sprak het forensisch onderzoeksbureau met een aantal getuigen/ betrokkenen, zijn alle relevante bankafschriften opgevraagd en gecontroleerd en is onderzoek gedaan naar de financiële administratie van de woningcorporatie.

Voor het onderzoek naar de beloning van de leden van de RvC zijn jaarverslagen, jaarrekeningen en de administratie van declaraties door leden van de RvC opgevraagd en gecontroleerd. Het onderzoeksrapport van het forensisch onderzoeksbureau beschreef welke wet- en regelgeving van toepassing was in deze periode en hoe zich dit verhoudt tot wat daadwerkelijk aan bezoldiging is uitgekeerd aan de commissarissen.

Het onderzoeksrapport bevatte bevindingen, maar geen conclusies en/of aanbevelingen. Twee leden van de RvC stelden (vervolgens) conclusies en aanbevelingen op en deelden deze met de overige leden van de RvC.

De door hen geformuleerde conclusies op hoofdlijnen waren:

- “er is geen sprake geweest van fraude en/of andersoortige malversaties (grove onzorgvuldigheid of bewuste misleiding);
- er zit een klein verschil in de verantwoording van de vergoeding van de RvC en de feitelijke interne boekhoudgegevens. De verantwoorde vergoeding is hoger dan deze feitelijke is geweest. Wel is het zo dat de BTW vergoeding per 2013 niet expliciet en separaat is verantwoord;
- de directeur-bestuurder en de RvC hebben verzuimd te komen tot een nadere, limitatieve opsomming van te vergoeden zakelijke kosten;
- het controleproces op via credit cards van [woningcorporatie] gedane uitgaven verdient aanscherping.”

De aanbevelingen sloten aan op deze conclusies.

2.10.3 AFHANDELING RESULTATEN EXTERN ONDERZOEK

De resultaten van het onderzoek, de conclusies en de aanbevelingen, zijn besproken in de RvC, met de directeur-bestuurder, de controller en de (externe) accountant van de woningcorporatie. Op basis van de onderzoeksresultaten nam de woningcorporatie maatregelen om de interne regelgeving over en controle op onkostenvergoedingen en creditcarduitgaven te verscherpen. Het onderzoeksrapport van het forensisch onderzoeksbureau is gedeeld en besproken met de Autoriteit woningcorporaties. De Autoriteit woningcorporaties stelde vast dat het forensisch onderzoeksbureau deskundig en onafhankelijk onderzoek heeft verricht en adviseerde de woningcorporatie om op grond van de resultaten van het onderzoek verbetermaatregelen te nemen en deze te laten toetsen door een accountant.

3. ANALYSE

Dit onderzoek richt zich op de bejegening van verzoeker door de woningcorporatie als gevolg van zijn melding over creditcarduitgaven door de directeur-bestuurder en de vergoeding van btw bij de bezoldiging van leden van de RvC. Hiertoe worden in dit hoofdstuk de geconstateerde feiten en omstandigheden geduid in het licht van de onderzoeksvraag:

Is verzoeker, door zijn vermoeden van mogelijke misstanden met betrekking tot declaratie- en facturatiegedrag te melden, benadeeld door de woningcorporatie?

Ter uitwerking van deze centrale vraag is een aantal deelvragen opgesteld, te weten:

- 1 Is er sprake van een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden van een misstand met een maatschappelijk belang?
- 2 Heeft verzoeker zijn vermoeden van een misstand (intern/ extern) gemeld en zo ja, wanneer heeft hij dat gedaan en op welke wijze?
- 3 Is de arbeidsverhouding/ -relatie veranderd na de melding door verzoeker?
- 4 Heeft verzoeker de veranderde arbeidsverhouding/ -relatie ondervonden als benadeling?
- 5 Is de ondervonden benadeling het gevolg van de melding van verzoeker?

Deze vragen komen achtereenvolgens aan bod in de paragrafen 3.1 tot en met 3.3. Elke paragraaf begint met een korte beschrijving van de afwegingscriteria zoals die naar voren komen in de Wet Hvk.

3.1 VERMOEDEN VAN EEN MISSTAND

Deelvraag: *Is er sprake van een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden van een misstand met een maatschappelijk belang?*

De Wet Hvk beschrijft een vermoeden van een misstand als het vermoeden van een werknemer dat binnen de organisatie waarin hij werkt of heeft gewerkt, sprake is van een misstand. Dit is het geval wanneer:

- a het vermoeden is gebaseerd op redelijke gronden die voortvloeien uit kennis die de werknemer bij zijn werkgever heeft opgedaan of voortvloeien uit kennis die de werknemer heeft verkregen door zijn werkzaamheden bij een ander bedrijf of een andere organisatie, en
- b het maatschappelijk belang in het geding is bij een schending van een wettelijk voorschrift, een gevaar voor de volksgezondheid, een gevaar voor de veiligheid van personen, een gevaar voor de aantasting van het milieu, een gevaar voor het goed functioneren van de openbare dienst of een onderneming als gevolg van een onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten.

Wanneer het Huis een onderzoek instelt, zal aan beide bovenstaande voorwaarden moeten zijn voldaan. De onderstaande analyse gaat daarom in op de vraag of het vermoeden op redelijke gronden was gebaseerd. Ook komt in de onderstaande analyse aan bod hoe het maatschappelijk belang in het geding kan zijn (geweest). Het Huis beschrijft dit, maar geeft daarover geen oordeel. Een bejegeningsonderzoek richt zich immers niet op de vermoede misstanden.

Vermoede misstand

In de eerste plaats had verzoeker het vermoeden dat er sprake was van onregelmatigheden bij de creditcarduitgaven door de directeur-bestuurder. In de tweede plaats vermoedde verzoeker dat er sprake was van onregelmatigheden ten aanzien van de vergoeding van btw bij de bezoldiging van leden van de RvC. In beide gevallen ging het om de integriteit van het bestuur dan wel het toezichthoudende orgaan van de woningcorporatie. Het betrof het handelen van de hoogst verantwoordelijke binnen de organisatie en degenen die daarop toezicht hielden. Nu integriteit vanuit het hoogste niveau mogelijk in het geding was, rechtvaardigde dit vermoeden dat deze handelwijze de gehele organisatie kon beïnvloeden en daardoor het goede functioneren van de organisatie kon schaden.

Het vermoeden van verzoeker betrof derhalve een gevaar voor het goed functioneren van de openbare dienst of een onderneming als gevolg van een mogelijk onbehoorlijke wijze van handelen of nalaten.

Vermoeden gebaseerd op redelijke gronden

In januari en februari 2015 ontstond bij verzoeker een vermoeden dat de creditcarduitgaven die de directeur-bestuurder had gedaan niet conform zijn arbeidscontract waren. Verzoeker diende vanuit zijn rol als voorzitter van de RvC medio januari 2015 een memo te ondertekenen waarmee hij akkoord ging met door de directeur-bestuurder in 2014 gedane creditcarduitgaven. Om duidelijk te krijgen waar de creditcarduitgaven op waren gebaseerd, vroeg verzoeker eind januari 2015 het arbeidscontract van de directeur-bestuurder op. Ook stelde hij vragen aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC en sprak hij de directeur-bestuurder erover. Het Huis constateert dat verzoeker op basis van navraag tot zijn vermoeden kwam. Deze navraag leverde geen stukken op die zijn vermoeden teniet deden. Er was derhalve sprake van een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden.

Ten aanzien van de vergoeding van de leden van de RvC constateerde verzoeker in januari 2015 dat deze niet conform het toen geldende reglement van de RvC was. Deze constatering was feitelijk juist. Er was een discrepantie tussen het reglement van de RvC dat uitging van een vergoeding inclusief btw en een later besluit van de RvC dat tot gevolg had dat de vergoeding met ingang van 2013 als een bedrag exclusief btw werd gezien. De vergoeding van de RvC was dus niet in lijn met het reglement van de RvC, al was deze wel in lijn met een later besluit van de RvC over de vergoeding. Verzoeker was mede hierdoor van mening dat eerdere jaarrekeningen van de woningcorporatie geen getrouw beeld gaven van de honorering van de RvC. Ook hier geldt dat verzoeker vanuit zijn toezichthoudende rol navraag deed en aanvullende informatie ontving. Op basis van de hem op dat moment bekende stukken was zijn vermoeden op redelijke gronden gebaseerd.

Maatschappelijk belang mogelijk in het geding

Een woningcorporatie is een organisatie die huizen beheert, bouwt en verhuurt zonder winstoogmerk. Ze heeft als doel om betaalbare huurwoningen aan te bieden uit sociale overweging. Hiermee ligt er een maatschappelijke verantwoordelijkheid bij woningcorporaties. Het ging hier om het mogelijk financieel niet integer handelen van de hoogst verantwoordelijken binnen de woningcorporatie, waardoor het in hen gestelde maatschappelijke vertrouwen aan de orde was. Bovendien gaven de door verzoeker gesignaleerde vermoede misstanden de Autoriteit woningcorporaties voldoende grond om de woningcorporatie dringend te adviseren deze te laten onderzoeken. Dit gebeurde door een forensisch onderzoeksbureau.

Daarbij moet de vermoede misstand eveneens in de context van de tijd worden geplaatst waarin veel nadruk lag op integer handelen van bestuurders en commissarissen van woningcorporaties. Toen verzoeker als voorzitter van de RvC bij de woningcorporatie aantrad, was dit twee maanden na publicatie van een parlementair enquêterapport. Hierdoor was er nog meer aandacht voor en druk op de toezichthoudende rol van de RvC. Op 30 oktober 2014 presenteerde de enquêtecommissie Woningcorporaties haar rapport 'Ver van huis'. Zij concludeerde dat bij een specifieke grote woningcorporatie de combinatie van een dominante directeur-bestuurder en een onmachtige RvC een bepalende rol had gespeeld. De enquêtecommissie Woningcorporaties constateerde dat (ook) in andere onderzochte casussen sprake was van: *"doorgeslagen ambities en zonnekoning-gedrag, resulterend in megalomane projecten, speculatieve vastgoed- en grondtransacties, creatief boekhouden, zelfverrijking of zelfs frauduleus handelen"*. De verantwoordelijkheid voor deze debacles lag volgens de enquêtecommissie Woningcorporaties in de eerste plaats bij de bestuurders en commissarissen van de betreffende corporaties. Zij hadden, soms op grove wijze, gefaald en het in hen gestelde maatschappelijke vertrouwen beschaamd.

Resumerend

Bij verzoeker ontstond, na navraag te hebben gedaan en op grond van de informatie waarover hij beschikte, het vermoeden dat de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder en de vergoeding van de leden van de RvC niet conform de toen geldende contracten en reglementen waren. Nu integriteit vanuit het hoogste niveau mogelijk in het geding was, rechtvaardigde dit vermoeden dat deze handelwijze de gehele organisatie kon beïnvloeden en daardoor het goede functioneren van de organisatie schaden. Woningcorporaties hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het mogelijk financieel niet integer handelen van de directeur-bestuurder en de RvC van de woningcorporatie maakt dat het in hen gestelde maatschappelijke vertrouwen aan de orde was. Daarbij was er vanwege het net verschenen rapport van de parlementaire enquêtecommissie over het functioneren van woningcorporaties nog meer aandacht voor en druk op de toezichthoudende rol van een RvC. Verzoeker had derhalve een op redelijke gronden gebaseerd vermoeden van een misstand met maatschappelijk belang.

3.2 MELDING

Deelvraag: ***Heeft verzoeker zijn vermoeden van een misstand (intern/ extern) gemeld en zo ja, wanneer heeft hij dat gedaan en op welke wijze?***

Een melding is het door de werknemer melden van zijn vermoeden van een misstand aan een leidinggevende, een vertrouwenspersoon of een andere persoon binnen een interne procedure die daarvoor bedoeld is.

De woningcorporatie beschikte over een klokkenluidersregeling. Deze gold voor alle medewerkers van de woningcorporatie. Verzoeker was echter voorzitter van de RvC en daarmee niet een medewerker van de woningcorporatie. De regeling was dus in beginsel niet bedoeld voor een melding door een voorzitter van de RvC. Dat wil overigens niet zeggen dat een melding op basis van deze regeling niet had gekund. In deze zaak maakte verzoeker voor zijn melding echter geen gebruik van de interne klokkenluidersregeling.

Het Huis vindt het verklaarbaar dat verzoeker geen gebruik maakte van de interne klokkenluidersregeling. Verzoeker was binnen de structuur van de woningcorporatie immers zelf de toezichthouder bij wie men terecht kon in geval van vermoede misstanden die het bestuur betroffen. Dit lag vast in zowel de klokkenluidersregeling als in het reglement van de RvC. In dit geval betrof het bovendien nog een vermoede misstand die betrekking had op zijn collega-toezichthouders binnen de RvC.

Het Huis heeft onderzocht of uit de feiten en omstandigheden blijkt dat verzoeker op een andere manier dan volgens de in de interne klokkenluidersregeling voorgeschreven wijze zijn vermoeden van misstanden kenbaar maakte binnen de woningcorporatie. Klokkenluiden betreft namelijk vaak een escalerend proces, waarbij er niet altijd één specifiek aan te wijzen (inter)actie is die aan te duiden is als melding. In deze casus vormden de kritische vragen en opmerkingen van verzoeker – in gesprekken en e-mails – gericht aan met name de manager bestuurszaken/ secretaris RvC signalen van vermoede misstanden. Het Huis constateert dat in casu de interne melding van het vermoeden van misstanden gradueel en procesmatig tot stand kwam tussen 26 januari 2015 en eind februari 2015.

Zo sprak verzoeker op 26 januari 2015 met de manager bestuurszaken/ secretaris RvC over de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder en de bezoldiging van de RvC. Het was haar duidelijk dat verzoeker discrepanties zag tussen wat er contractueel of in een reglement was vastgelegd en de uitvoering in de praktijk en dat hij daar nog meerdere onbeantwoorde vragen over had. Op diezelfde dag liet verzoeker ook aan de directeur-bestuurder weten dat hij vragen en opmerkingen had over diens creditcarduitgaven in 2014. Verzoeker had deze in eerste instantie geaccordeerd door ondertekening van een memo, maar begon in toenemende mate te twijfelen of de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder strookten met diens arbeidscontract. Deze twijfels maakten dat verzoeker de directeur-bestuurder vroeg om het eerder door hem ondertekende memo te vernietigen.

Verzoeker vertelde de manager bestuurszaken/ secretaris RvC dat hij een en ander aan de orde wilde stellen tijdens de eerstvolgende vergadering van de RvC op 20 maart 2015. Hij wilde de vraagstukken echter niet expliciet op de vergaderagenda zetten en deze pas tijdens die vergadering aan de orde stellen.

Voorts verklaarde verzoeker dat hij de vicevoorzitter van de RvC tijdens een autorit op 13 februari 2015 op de hoogte stelde van zijn vermoedens over de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder en de bezoldiging van de RvC. De vicevoorzitter gaf tegenover de onderzoekers van het Huis aan dat hij eind februari 2015 van de directeur-bestuurder – en dus niet van verzoeker zelf – hoorde van de vermoedens van verzoeker. Wat daar ook van zij, het Huis stelt vast dat de belangrijkste spelers binnen het bestuur en de directie en de RvC van de woningcorporatie, dat wil zeggen, de directeur-bestuurder, de manager bestuurszaken/ secretaris RvC en de vicevoorzitter, eind februari 2015 ten minste op hoofdlijnen op de hoogte waren van de vermoedens die verzoeker had geuit.

Op 6 maart 2015, direct nadat verzoeker te horen had gekregen dat de RvC voornemens was hem te ontslaan, belde verzoeker met de directeur-generaal Wonen en Bouwen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Aan hem legde hij de ontstane situatie voor waarna de directeur-generaal hem op 11 maart 2015 verwees naar (contactpersonen binnen) de Autoriteit woningcorporaties. Diezelfde dag, op 11 maart 2015, zond verzoeker een e-mail aan de Autoriteit woningcorporaties waarin hij zijn eerder intern geuite vermoedens van misstanden bij de woningcorporatie en het voorgenomen besluit om hem te ontslaan beschreef. Deze e-mail vormt naar het oordeel

van het Huis een externe melding op 11 maart 2015 bij de daarvoor aangewezen toezichthouder.

Resumerend

Verzoeker maakte tussen 26 januari 2015 en eind februari 2015 direct dan wel indirect kenbaar aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC, aan de directeur-bestuurder en aan de vicevoorzitter van de RvC dat hij discrepanties zag tussen wat er contractueel of in een reglement was vastgelegd en de uitvoering in de praktijk en dat hij daar nog meerdere onbeantwoorde vragen over had. Het Huis ziet het geheel van gesprekken en e-mails als een interne melding van vermoedens van misstanden als bedoeld in de Wet Hvk. Kort daarna, op 6 maart 2015, nadat verzoeker te horen had gekregen dat de RvC voornemens was om hem te ontslaan, zette verzoeker het traject richting een externe melding in gang.

3.3 BENADELING ALS GEVOLG VAN DE MELDING

Deelvragen: *Is de arbeidsverhouding/ -relatie veranderd na de melding door verzoeker?*

Heeft verzoeker de veranderde arbeidsverhouding/ -relatie ondervonden als benadeling?

Is de ondervonden benadeling het gevolg van de melding van verzoeker?

De benadeling van een melder van een misstand kan uiteenlopende vormen aannemen en beperkt zich niet noodzakelijkerwijs tot rechtspositionele maatregelen. Het Huis houdt hier rekening mee bij de beantwoording van de vraag of er sprake is van benadeling. Deze paragraaf gaat in op de eventuele benadeling van verzoeker nadat hij zijn melding deed. Daarna zal worden gekeken of er sprake is van een causaal verband tussen de melding en de vormen van benadeling voor zover het Huis die heeft vastgesteld.

Benoeming van verzoeker als voorzitter van de RvC en rolinvulling van verzoeker

Het Huis stelt in het navolgende allereerst vast hoe de arbeidsverhouding/ -relatie is ontstaan en hoe deze was tot het moment van de melding. Uit het onderzoek van het Huis is gebleken dat de woningcorporatie een weloverwogen procedure heeft gevolgd om te komen tot benoeming van een nieuwe voorzitter van de RvC. Zij heeft tijdig een profielschets opgesteld voor een nieuwe voorzitter en deze in een vergadering van de RvC vastgesteld. Naast de taken en verantwoordelijkheden die hierin waren benoemd, was eveneens een aantal persoonskenmerken of kwaliteiten genoemd waarover de nieuw te benoemen voorzitter moest beschikken. Vervolgens werd een selectiecommissie samengesteld waarin drie leden van de RvC zitting namen. De directeur-bestuurder was ook aanwezig bij de selectiegesprekken en vervulde een adviesrol. Tijdens de selectieprocedure is nadrukkelijk stilgestaan bij de invulling door verzoeker van de rol van toezichthouder en zijn arbeidsverleden. Het Huis stelt derhalve vast dat de woningcorporatie een weloverwogen keuze maakte toen zij verzoeker per 1 januari 2015 als voorzitter van de RvC benoemde.

Verzoeker toonde zich in zijn rol als voorzitter van de RvC kritisch, vroeg stukken op en handelde in de ogen van in ieder geval de manager bestuurszaken/ secretaris en de directeur-bestuurder niet op een wijze die zij gewend waren of wenselijk achtten van een lid van de RvC.

Voorgenomen besluit tot ontslag van verzoeker op 6 maart 2016

Op 6 maart 2015 maakte de vicevoorzitter van de RvC aan verzoeker kenbaar dat de RvC het voornemen had om hem te ontslaan. Er zou ontslag volgen als verzoeker niet zelf zou terugtreden. Dat volgt uit een verslag van een bijeenkomst met leden van de RvC op 6 maart 2015, uit de (schriftelijke) communicatie door de RvC richting verzoeker op die datum en daarna, en uit de in het kader van het onderzoek van het Huis gevoerde gesprekken. Verzoeker was het niet eens met het voorgenomen ontslag en bestreed dat daarvoor aanleiding bestond. Hij kon zich niet vinden in de onderbouwing van dat (voorgenomen besluit tot) ontslag. Dat verzoeker besloot zelf terug te treden en ontslag nam, maakt niet dat het ontslag zijn instemming had. Duidelijk was dat de RvC verzoeker geen mogelijkheid bood om zijn gedrag en rolinvulling als voorzitter van de RvC aan te passen en dat zijn ontslag onvermijdelijk was. Het (voorgenomen besluit tot) ontslag stond niet meer ter discussie, terwijl dit voor verzoeker het eerste signaal was dat de overige leden van de RvC moeite hadden met zijn rolinvulling. Drie van de zes (andere) leden van de RvC hadden op dat moment geen eigen ervaring met verzoeker. Zij baseerden hun steun aan het (voorgenomen besluit tot) ontslag op hetgeen zij van anderen, waaronder de directeur-bestuurder en de manager bestuurszaken/ secretaris RvC, hoorden en niet op eigen waarnemingen. Gelet op het vorenstaande merkt het Huis het (voorgenomen besluit tot) ontslag dan ook aan als benadeling.

Benadeling als gevolg van de melding

Vervolgens gaat het Huis na of de benadeling van verzoeker door zijn werkgever het gevolg is geweest van de melding. Daartoe overweegt het Huis eerst of uit het onderzoeksdossier blijkt dat sprake is van direct verband tussen de melding en de vastgestelde benadeling. Zo ja, dan is sprake van benadeling als gevolg van de melding.

Indien geen sprake is van een direct verband tussen de benadeling en de melding, dan kan er nog wel sprake zijn van een indirect verband. Ook bij een indirect verband kan, afhankelijk van de omstandigheden, tot de conclusie worden gekomen dat sprake is van benadeling als gevolg van de melding, tenzij uit het onderzoeksdossier blijkt dat het betreffende verband tussen de benadeling en de melding daarvoor te ver verwijderd is.

Wanneer geen sprake is van een direct of indirect verband tussen de benadeling en de melding, dan is de benadeling niet het gevolg geweest van de melding.

Zoals het Huis onder paragraaf 3.2 heeft vastgesteld dient het geheel aan gesprekken en e-mails tussen 26 januari 2015 en eind februari 2015 over de vermoede misstanden te worden aangemerkt als een interne melding als bedoeld in de Wet Hvk. Voorts heeft het Huis vastgesteld dat verzoeker is benadeeld door het op 6 maart 2015 kenbaar gemaakte voorgenomen besluit van de RvC om hem te ontslaan.

Vast staat dat de directeur-bestuurder een belangrijke rol speelde bij het op de agenda van de RvC plaatsen van het ontslag van verzoeker. Zo verklaarde de directeur-bestuurder in een overleg op 6 maart 2015 met de vicevoorzitter en de leden van de RvC dat hij zelf zou vertrekken als directeur-bestuurder als het voorzitterschap van verzoeker niet zou worden beëindigd. Weliswaar nuanceerde hij die verklaring later, maar dat neemt niet weg dat de directeur-bestuurder tijdens voornoemd overleg een fors standpunt innam. Eén van de door verzoeker geuite vermoedens van een misstand betrof de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder. Voorts betrof een tweede

door verzoeker geuit vermoeden de btw over de vergoeding van de leden van de RvC. Dit maakt dat degenen die betrokken waren bij het (voorgenomen besluit tot) ontslag van verzoeker belang konden hebben bij het niet op de agenda plaatsen van die vermoedens. Immers, verzoeker had aangegeven op de eerstvolgende vergadering van de RvC deze vermoedens te willen bespreken met alle leden van de RvC. Door het voorgenomen besluit tot ontslag bleef inhoudelijke bespreking van de vermoedens en het mogelijk (moeten) acteren door de RvC naar aanleiding daarvan achterwege.

Bovendien is gebleken dat de in het reglement van de RvC voorgeschreven procedure ten aanzien van ontslag van een lid van de RvC niet is gevolgd. Hierin wordt vermeld dat – als het een voorgenomen ontslag van de voorzitter betreft – de vicevoorzitter, buiten aanwezigheid van de voorzitter, de overige leden van de RvC *elk afzonderlijk* over het voornemen tot ontslag consulteert. De vicevoorzitter stelt dat hij tijdens het overleg van 6 maart 2016 met de commissarissen die daar aanwezig waren afzonderlijk heeft gesproken. Het Huis meent echter dat de in het reglement van de RvC genoemde afzonderlijke raadpleging is bedoeld om onafhankelijk van anderen een zelfstandig oordeel te vormen over een dergelijk voornemen. Uit de door de vicevoorzitter beschreven gang van zaken komt echter naar voren dat de geraadpleegde leden van de RvC allen reeds bekend waren met de achterliggende visie en het oordeel van in ieder geval twee andere leden van de RvC en de directeur-bestuurder. Van afzonderlijke voorafgaande raadpleging van de leden van de RvC als bedoeld in het reglement van de RvC was dan ook naar het oordeel van het Huis geen sprake. Daarnaast is duidelijk geworden dat drie van de zes leden van de RvC geen eigen ervaring met verzoeker hadden opgedaan, derhalve geen eigen oordeel over een mogelijk incompatibiliteit des humeurs konden hebben, en hun steun aan het besluit enkel baseerden op waarnemingen van anderen.

Als reden voor het (voorgenomen besluit tot) ontslag noemde de RvC onder meer dat verzoeker met te weinig afstand opereerde. Met name zijn wijze van optreden en wijze van communiceren was volgens de RvC reden om verzoeker niet langer zijn rol als voorzitter van de RvC te laten vervullen. Door zijn rechtlijnige en actiegerichte werkwijze en zijn directe en – volgens betrokkenen – soms botte wijze van communiceren had verzoeker binnen twee maanden meerdere personen binnen de woningcorporatie tegen zich in het harnas gejaagd, aldus de RvC. De RvC kwam tot het oordeel dat de stijl van opereren van verzoeker niet paste bij de woningcorporatie, dat een onwerkbaar situatie was ontstaan en dat de RvC geen vertrouwen meer had in een vruchtbare samenwerking met verzoeker.

Hoewel duidelijk is dat de samenwerking met verzoeker binnen de woningcorporatie onder druk stond, had de RvC eerst hierover met verzoeker in gesprek dienen te gaan. Als de verwachtingen als besproken bij de selectie van verzoeker als voorzitter van de RvC niet strookten met zijn handelwijze en communicatie had de RvC dit signaal aan verzoeker eerst dienen af te geven. De RvC had met verzoeker behoren te bespreken of en hoe aanpassing daarvan mogelijk was. Dit gold des te meer nu het reeds bij het benoemingsbesluit bekend was hoe verzoeker zich in het verleden had geprofileerd en in de selectiecommissie hierbij ook was stilgestaan.

Overigens paste een kritische en meer actieve houding van een RvC-lid bij de tijdgeest van dat moment waarop na het uitbrengen van het parlementaire enquêterapport een daadwerkelijke en kritische invulling werd verwacht van een toezichhoudende rol van een RvC.

Gelet op de wijze waarop het een en ander is verlopen en het niet ter discussie staan van het (voorgenomen besluit tot) ontslag van verzoeker amper drie maanden na zijn benoeming, constateert het Huis dat sprake is van een direct verband tussen de interne melding en het (voorgenomen besluit tot) ontslag.

Resumerend

Verzoeker toonde zich direct na zijn aantreden kritisch over de gang van zaken bij de woningcorporatie. Verzoeker is benadeeld door het op 6 maart 2015 kenbaar gemaakte voorgenomen besluit van de RvC om hem te ontslaan. Verzoeker kon zich niet vinden in dat (voorgenomen besluit tot) ontslag en de onderbouwing daarvan.

Gelet op de wijze waarop de woningcorporatie tot haar voornemen tot ontslag is gekomen, amper drie maanden na zijn benoeming als voorzitter van de RvC, constateert het Huis dat sprake is van een direct verband met de interne melding van verzoeker. Hierbij is onder meer van belang dat de bij het (voorgenomen besluit tot) ontslag betrokken personen belang konden hebben bij het niet tijdens de vergadering van de RvC bespreken van de door verzoeker geuite vermoedens van misstanden. Daarnaast is gebleken dat de procedure om te besluiten tot ontslag van een voorzitter van een RvC niet is gevolgd en een deel van de leden van de RvC geen eigen ervaringen in de samenwerking met verzoeker hadden opgedaan. Bovendien was reeds bij de selectieprocedure de stijl van werken van verzoeker bekend, zodat van de RvC verwacht had mogen worden eerst met verzoeker hierover nog eens in gesprek te gaan.

4. CONCLUSIE

Op 23 oktober 2017 meldde verzoeker zich bij het Huis met het verzoek een onderzoek in te stellen naar een vermoeden van misstanden en naar de wijze waarop zijn werkgever (de woningcorporatie) hem bejegend heeft naar aanleiding van het melden van een vermoeden van misstanden. Het Huis bepaalde dat verzoeker kon worden aangemerkt als 'werknemer' in de zin van de Wet Hvk, daar hij in zijn functie als voorzitter van de RvC arbeid tegen betaling verrichtte voor de woningcorporatie.

Op 8 juli 2020 verklaarde het Huis het verzoek tot het doen van een onderzoek naar zowel de vermoede misstanden als naar de bejegening van verzoeker ontvankelijk. De beoordeling van het verzoek om onderzoek te doen vond plaats op basis van de informatie aangeleverd door verzoeker. Uit aanvullende informatie bleek dat een forensisch onderzoeksbureau de door verzoeker vermoede misstanden – naar het oordeel van het Huis – afdoende had onderzocht. Op grond hiervan besloot het Huis om het onderzoek naar de vermoede misstanden stop te zetten. Het bejegeningsonderzoek is wel voortgezet.

Voor het onderzoek van het Huis luidde de centrale onderzoeksvraag als volgt:

Is verzoeker, door zijn vermoeden van mogelijke misstanden met betrekking tot declaratie- en facturatiegedrag te melden, benadeeld door de woningcorporatie? Zo ja, waaruit heeft die benadeling bestaan?

Met andere woorden: Is er sprake van een causale relatie tussen de melding van verzoeker en de daarop volgende vastgestelde benadeling?

Het Huis komt in dat verband tot de volgende conclusies:

1 Verzoeker had een redelijk vermoeden van een misstand

Verzoeker had redelijke gronden voor een melding van zijn vermoeden dat de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder en de vergoeding van de leden van de RvC niet conform de toen geldende contracten of reglementen waren. Vanwege het in oktober 2014 verschenen rapport van de parlementaire enquêtecommissie over het functioneren van woningcorporaties lag er extra druk op de toezichhoudende rol van een RvC. Bij verzoeker ontstond het vermoeden van een mogelijke misstand begin 2015, na navraag te hebben gedaan en op grond van de informatie waarover hij beschikte. Nu integriteit vanuit het hoogste niveau mogelijk in het geding was, rechtvaardigde dit vermoeden dat deze handelwijze de gehele organisatie kon beïnvloeden en daardoor het goede functioneren van de organisatie schaden. Het mogelijk financieel niet integer handelen van de directeur-bestuurder en de RvC van een woningcorporatie maakt dat het maatschappelijk belang aan de orde was.

2 Verzoeker heeft zijn vermoeden intern gemeld

Verzoeker maakte tussen 26 januari 2015 en eind februari 2015 direct dan wel indirect kenbaar aan de manager bestuurszaken/ secretaris RvC, aan de directeur-bestuurder en aan de vicevoorzitter van de RvC dat hij discrepanties zag tussen wat er contractueel of in een reglement was vastgelegd en de uitvoering in de praktijk. Hij gaf ook aan dat hij daar nog meerdere onbeantwoorde vragen over had. Het Huis ziet het geheel van gesprekken en e-mails als de interne melding van vermoedens van misstanden.

3 Het Huis heeft geconstateerd dat sprake was van benadeling van verzoeker door de woningcorporatie

Verzoeker toonde zich direct na zijn aantreden kritisch over de gang van zaken bij de woningcorporatie. Verzoeker is benadeeld door het op 6 maart 2015 kenbaar gemaakte voorgenomen besluit van de RvC om hem te ontslaan. Verzoeker kon zich niet vinden in dat (voorgenomen besluit tot) ontslag en de onderbouwing daarvan.

Gelet op het feit dat de RvC van de woningcorporatie tot het voornemen tot ontslag is gekomen, amper drie maanden na zijn benoeming als voorzitter van de RvC, waarbij verzoeker in die periode enkele vermoedelijke misstanden aangaande de directeur-bestuurder en de RvC ter sprake bracht, constateert het Huis dat sprake is van een direct verband met de interne melding van verzoeker.

Hierbij moet bovendien in ogenschouw worden genomen dat de bij het (voorgenomen besluit tot) ontslag betrokken personen belang konden hebben bij het niet tijdens de overlegvergadering van de RvC bespreken van de door verzoeker geuite vermoedens van misstanden. Daarnaast is gebleken dat de procedure om te besluiten tot ontslag van een voorzitter van een RvC niet is gevolgd en een deel van de leden van de RvC geen eigen ervaringen in de samenwerking met verzoeker hadden opgedaan. Bovendien was reeds bij de selectieprocedure de stijl van werken van verzoeker bekend, zodat van de RvC verwacht had mogen worden eerst met verzoeker hierover nog eens in gesprek te gaan.

BIJLAGE 1. SAMENVATTING REACTIE OP COMMENTAREN

Conform artikel 17 van de Wet Huis voor klokkenluiders (hierna: Wet Hvk) leverden verzoeker en de werkgever desgevraagd schriftelijk commentaar op het concept van dit rapport. Het commentaar van beide partijen leidde deels tot aanpassingen in het definitieve rapport. Verzoeker en de werkgever hebben een aantal aanpassingssuggesties aangedragen. Het voert te ver om al deze aanpassingssuggesties te beschrijven. Het Huis voor Klokkenluiders (hierna: het Huis) beperkt zich tot een toelichting op een aantal typen aanpassingssuggesties. Het overige commentaar gaf geen aanleiding tot aanpassing. De redenen daarvoor zijn hieronder samengevat.

Commentaar van verzoeker

Op verschillende onderdelen van het rapport stelt verzoeker een uitvoeriger beschrijving van de feiten en omstandigheden voor, waarin hij zijn visie op de gebeurtenissen uitgebreider verwoord wil zien. Daarnaast heeft verzoeker op een aantal punten een andere beleving dan de woningcorporatie over hetgeen zich heeft afgespeeld. Het rapport bevat echter een weergave van de feiten en omstandigheden zoals het Huis deze heeft kunnen afleiden uit de verzamelde informatie op basis van de keuzes uit het onderzoeksmateriaal. Het Huis maakt die keuzes op grond van de relevantie voor de beantwoording van de onderzoeksvraag. De betreffende door verzoeker gewenste aanvullingen dragen niet bij aan deze beantwoording.

Verzoeker geeft aan dat in zijn optiek, naast de door de directeur-bestuurder gedane creditcarduitgaven, ook de onkostenvergoeding van de directeur-bestuurder relevant was. Uit het onderzoeksdossier blijkt echter dat het jaarlijkse overzicht dat verzoeker als voorzitter van de RvC voor akkoord diende te ondertekenen, met name betrekking had op de creditcarduitgaven door de directeur-bestuurder. Uit het rapport van het forensisch onderzoeksbureau is af te leiden dat het jaaroverzicht van 2014 – dat verzoeker ter ondertekening voorgelegd heeft gekregen – geen bedrag voor onkosten bevatte (en wel een substantieel bedrag aan creditcarduitgaven). Het Huis vindt om die reden dat de aanduiding creditcarduitgaven (een aanduiding die het forensisch onderzoeksbureau ook gebruikte) passend en voldoende is.

Verzoeker kan zich niet vinden in de beschrijvingen in het rapport van zijn handelswijze en stijl van communiceren en in het oordeel van de RvC daarover. Het Huis benadrukt dat het beschrijvingen betreft van hoe de woningcorporatie zijn handelswijze en stijl van communiceren heeft ervaren.

Commentaar van werkgever

De woningcorporatie constateert in haar reactie dat het Huis aanpassingen heeft doorgevoerd ten opzichte van het eerder aan de woningcorporatie voorgelegde concept-feitenrelaas. Het gaat zowel om zinnen of zinsdelen die verwijderd zijn, als om toevoegingen en wijzigingen. Dit is de reguliere werkwijze van het Huis; deze is vastgelegd in het Onderzoeksprotocol Huis voor klokkenluiders. De werkgever (en in dit geval ook de verzoeker) wordt in de gelegenheid gesteld om zijn zienswijze te geven op de volledigheid en juistheid van de beschreven feiten. Het Huis heeft deze reacties gecheckt en beoordeeld en waar nodig correcties doorgevoerd.

De woningcorporatie stelt zich op het standpunt dat verzoeker over het creditcardoverzicht en de btw over de bezoldiging van de commissarissen eenmalig vragen heeft gesteld in januari 2015, maar er in ieder geval bij verzoeker geen sprake was van een vermoeden van misstanden. De vragen die verzoeker over de twee vermeende misstanden stelde, vormden volgens de woningcorporatie niet een melding. Het Huis constateert echter dat in casu de interne melding van het vermoeden van misstanden gradueel en procesmatig tot stand kwam. Naar oordeel van het Huis dient het geheel aan gesprekken en e-mails tussen 26 januari 2015 en eind februari 2015 over de vermoede misstanden te worden aangemerkt als een interne melding als bedoeld in de Wet Hvk.

Als verzoeker een melding had willen doen, dan had hij dat volgens de woningcorporatie moeten doen bij de interne of externe vertrouwenspersoon van de woningcorporatie. Ook had hij de vermeende misstanden kunnen agenderen in een vergadering van de remuneratiecommissie (waar verzoeker voorzitter van was) en waar deze onderwerpen volgens de woningcorporatie geagendeerd horen te worden. Zoals aangegeven ziet het Huis het geheel aan gesprekken en e-mails over de vermoede misstanden als de interne melding. Het Huis stelt ook vast dat daarmee de belangrijkste spelers binnen het bestuur en de directie en de RvC van de woningcorporatie, dat wil zeggen, de directeur-bestuurder, de manager bestuurszaken/ secretaris RvC en de vicevoorzitter, eind februari 2015 ten minste op hoofdlijnen op de hoogte waren van de vermoedens die verzoeker had geuit. In dat licht is een discussie achteraf over vormvereisten rond de melding minder relevant.

De woningcorporatie weerspreekt dat het voorgenomen besluit om verzoeker te ontslaan als voorzitter van de RvC niet meer ter discussie stond. Het Huis ziet echter een zekere onomkeerbaarheid in het expliciet aanduiden aan verzoeker dat de RvC het voornemen had om hem te ontslaan als voorzitter van de RvC. Uit het onderzoeksdossier blijkt op geen enkele manier dat er nog een andere optie voorlag dan dat verzoeker zou vertrekken als voorzitter van de RvC.

Ten aanzien van de benadeling van verzoeker stelt de woningcorporatie dat het een normale gang van zaken is, dat als in korte tijd blijkt dat er een mismatch is met het gezochte profiel, dat er een interventie komt vanuit de 'werkgeversrol'. Het is het Huis duidelijk geworden dat de samenwerking tussen verzoeker en de (RvC van de) woningcorporatie onder druk stond en dat het optreden en de wijze van communiceren van verzoeker daar een belangrijke factor bij waren. Tegelijk was de interventie dusdanig disproportioneel dat het Huis hierin onderbouwing ziet dat er meer aan de hand was dan slechts een mismatch zoals door de woningcorporatie gesteld.

De woningcorporatie stelt dat ze de procedure tot ontslag grotendeels wel op de juiste wijze gevolgd heeft. Dat niet alle leden van de RvC door de vicevoorzitter afzonderlijk zijn geconsulteerd, maakt niet dat de hele procedure niet zou zijn gevolgd, zo geeft de woningcorporatie aan. Het Huis ziet in hetgeen de woningcorporatie hierover aangeeft de bevestiging dat de procedure wat betreft het afzonderlijk consulteren van de leden van de RvC niet geheel is gevolgd. Het afzonderlijk consulteren van alle leden was met name van belang gezien het feit dat niet alle leden een eigen ervaring hadden opgedaan met verzoeker. Door deze procedure niet te volgen heeft de RvC naar het oordeel van het Huis niet zorgvuldig gehandeld.

Naar het oordeel van de woningcorporatie kan uit het feitenrelaas niet de analyse worden gemaakt zoals is gedaan. De woningcorporatie is van oordeel dat er geen vermoedens van een misstand waren en dat die vermoedens door verzoeker niet intern zijn gemeld. Verzoeker heeft volgens de woningcorporatie slechts kritische vragen gesteld, die zijn beantwoord. Het voorgenomen besluit tot ontslag hield geen verband met het stellen van kritische vragen door verzoeker. Het voorgenomen besluit was gelegen in de houding en het gedrag van verzoeker, aldus de woningcorporatie. Uit het enkele feit dat na de kritische vragen van verzoeker, de RvC begin maart 2015 is gekomen tot een voorgenomen besluit tot ontslag, kan niet worden afgeleid dat er een causaal verband tussen beide is, zo stelt de woningcorporatie. Het Huis leest in dit betoog van de woningcorporatie geen nieuwe feiten of aanvullende inzichten. Er is dan ook geen reden om de analyse aan te passen. De kern van de argumentatie van het Huis is terug te lezen in paragraaf 3.3.

BIJLAGE 2. TIJDLIJN

Datum	Belangrijkste gebeurtenissen
1 januari 2015	Verzoeker treedt aan als voorzitter van de RvC van de woningcorporatie.
Medio januari 2015	Manager bestuurszaken/ secretaris RvC verzocht verzoeker om een memo met een overzicht van door de directeur-bestuurder in 2014 gemaakte onkosten en creditcarduitgaven te accorderen.
12-13 januari 2015	E-mailwisseling tussen verzoeker en de manager bestuurszaken/ secretaris RvC m.b.t. de betaling van het honorarium, de btw en hetgeen daarover in het reglement van de RvC stond opgenomen.
26 januari 2015	Verzoeker ontvangt het arbeidscontract van de directeur-bestuurder van de manager bestuurszaken/ secretaris RvC.
26 januari 2015	Verzoeker en de directeur-bestuurder spreken elkaar over de memo op de gang van het kantoor van de woningcorporatie.
13 februari 2015	Vergadering selectie- en remuneratiecommissie.
13 februari 2015	Verzoeker stelt naar eigen zeggen de vicevoorzitter van de RvC tijdens een gezamenlijke autorit van zijn vermoedens over de creditcarduitgaven van de directeur-bestuurder en de bezoldiging van de RvC in kennis.
18 februari 2015	Manager bestuurszaken/ secretaris RvC stuurde het concept-verslag van de vergadering van de selectie- en remuneratiecommissie aan alle leden van die commissie en de directeur-bestuurder.
20 februari 2015	Telefoongesprek tussen manager bestuurszaken/ secretaris RvC en verzoeker op 20 februari 2015 over de in ogen van de manager bestuurszaken/ secretaris RvC moeizame communicatie tussen hen beiden.
1 maart 2015	Verzoeker zond aan allen die bij de vergadering van de selectie- en remuneratiecommissie aanwezig waren, een door hem aangepast verslag van de vergadering.
4 maart 2015	Overleg tussen de directeur-bestuurder en de leden van de selectiecommissie op 4 maart 2015 over functioneren van verzoeker als voorzitter van de RvC.
6 maart 2015	Overleg vicevoorzitter RvC, directeur-bestuurder en de andere leden van de RvC waarin allen instemmen met het voorstel om verzoeker een vergadering te laten uitschrijven waarin zijn terugtreden zou worden besproken.

Datum	Belangrijkste gebeurtenissen
6 maart 2015	Gesprek tussen de vicevoorzitter van de RvC en verzoeker waarin de vicevoorzitter van de RvC een brief aan verzoeker overhandigt met verzoek om een extra vergadering met agendapunt het voorgenomen ontslag van verzoeker.
6, 7 en 10 maart 2015	Per e-mail aan de andere leden van de RvC reageert verzoeker op de brief dat hij niet van plan is uit eigen beweging terug te treden.
11 maart 2015	Verzoeker informeert de Autoriteit woningcorporaties over het voornemen van de RvC hem te ontslaan / over de vermoedelijke misstanden (melding).
12 maart 2015	Andere leden van de RvC sturen een uitnodigingsbrief aan verzoeker voor een vergadering op 20 maart 2015 met betrekking tot het voorgenomen besluit tot ontslag van verzoeker als commissaris van de woningcorporatie.
15 maart 2015	Verzoeker stuurt een e-mail aan de coördinerend inspecteur van de Autoriteit woningcorporaties met betrekking tot vermoedelijke misstanden.
19 maart 2015	De coördinerend inspecteur van de Autoriteit woningcorporaties spreekt met twee leden van de RvC en de directeur-bestuurder van de woningcorporatie .
19 maart 2015	De andere leden van de RvC stellen aan verzoeker een informeel gesprek voor op 20 maart 2015 (in plaats van de formele vergadering), maar verzoeker wijst dat af.
20 maart 2015	De RvC van de woningcorporatie vergadert in aanwezigheid van verzoeker en de door hem ingeschakelde notaris over het voorgenomen ontslag van verzoeker.
20 maart 2015	Na afloop van de vergadering liet verzoeker per e-mail aan de bij de vergadering aanwezige leden van de RvC weten terug te willen treden als voorzitter van de RvC.
27 maart 2015	Start onderzoek door forensisch onderzoeksbureau.
9 april 2015	Verzoeker overhandigt aan de directeur-bestuurder van de woningcorporatie een brief waarin hij schrijft terug te treden als voorzitter van de RvC.
3 juni 2015	Oplevering rapport door forensisch onderzoeksbureau.

Dit is een uitgave van het Huis voor Klokkeluiders.

Zaaknummer: 2017-1024-016

© Huis voor Klokkeluiders, maart 2023

Contactgegevens

Muzenstraat 89-91, 2511 WB Den Haag

Telefoon: 088-13 31 000

E-mail: contact@huisvoorklokkeluiders.nl

www.huisvoorklokkenluiders.nl

The background of the page is a complex geometric pattern of overlapping, semi-transparent teal and light blue shapes. These shapes create a sense of depth and movement, resembling a stylized sunburst or a series of overlapping planes. The colors range from a deep, dark teal to a very light, almost white blue.